Christian Bobin

YERLERDE BİR AZİZ

monokl
Edebiyat

MonoKL Edebiyat

Yapıtın Özgün Adı: *Le Très-Bas*
Yerlerde Bir Aziz

© Editions Gallimard, 2012
© Monokl Yayınları, 2012

Sertifika Numarası: 22834

ISBN: 978-605-5159-23-8

Birinci Basım: 2015 Nisan
Editör: Ayşe Gizem Çıtak
Düzelti: Ayşegül Ergül
Çeviri: Melek Gözde Meriç
Kapak Deseni ve Uygulama: Zeynep Ünal
Baskı Hazırlık: Ayten Aydın

Baskı: Pasifik Ofset Ltd.Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
Haramidere - İstanbul
Tel: 0212 412 17 77
Sertifika Numarası: 12027

MonoKL Yayınları
Uğur Mumcu Mah. Serçe Sok. No: 33 D: 3
Kartal - İstanbul
e-posta: remirosmanoglu@monokl.net
www.monokl.net

YERLERDE BİR AZİZ

Christian Bobin

Çeviren:
Melek Gözde Meriç

Monokl
Edebiyat

Yazar Hakkında, Christian Bobin (1951-) Fransız yazar ve şair Christian Bobin, kısa yapıtlar olarak nitelendirilebilecek birçok yapıt kaleme aldı. Şiir ve felsefenin yalın ve güçlü yankılarını edebiyatın tüm güçlerini seferber ederek yazıya döktü. Yapıtlarında küçük mucizeleri ve hayatın güzelliklerini yalvaçvari bir ses ile kurgu ile şiirsel söz arasında var etti. Özgün bir şair-yazar olarak Fransız edebiyatında kendine has bir yer edinmiştir. 1993 yılında "Yerlerde Bir Aziz" adlı yapıtıyla Le Prix des Deux Magots'ya layık görülmüştür.

Son zamanlarda en çok dikkat çeken yapıtlarından birisi Amerikalı büyük şair Emily Dickinson'ın biyografisini romansı bir havada ele aldığı ve onu Rimbaud'ya benzettiği La Dame Blanche adlı yapıttır. Adları tek bir yapbozun parçaları gibi parıldayan diğer yapıtlarından bazıları ise şunlardır: Une petite robe de fete, Souverainete du vide, Eloge du rien, Isabelle Bruges, L'inesperee, La plus que vive, Autoportrait au radiateur, Geai, Tout le monde est occupe, La presence pure, Ressusciter.

Yazarın Monokl'daki diğer kitapları:

- *Eksik Parça* (2012 Nisan)
- *Neşe İnsan* (yay. haz.)
- *Yaratıcı* (2012 - Nisan)

Mürekkep yolları gülüşüyle gösteren Ghislaine Marion'a

Yanıtından Umudu Olmayan Bir Soru

Çocuk, melekle birlikte gitti *ve köpek onları takip etti.* Bu, İncil'de yer alan bir cümledir. Bu, İncil'deki Tobias kitabından bir cümledir. İncil birçok kitaptan oluşmuş bir kitaptır ve bu kitapların her birinde birçok cümle vardır ve bu birçok cümlenin içinde birçok yıldız, zeytin ağacı ve çeşme, küçük eşek ve incir ağacı, buğday tarlası ve balık, ve rüzgâr, özellikle rüzgâr, akşam rüzgârının leylak rengi serinliği, sabah melteminin pembe ürpertisi, büyük fırtınaların kara rengi vardır. Günümüzde kitaplar kâğıttan yapılır. Geçmişteki kitaplar deriden yapılırdı. İncil ise hava ile yapılmış tek kitaptır, mürekkepten ve rüzgârdan bir sel. Anlamı içerisinde kaybolmuş, anlamını yitirmiş bir kitap, süpermarket otoparklarında, kadınların saçları arasında, çocukların gözlerinde yolunu kaybeden rüzgâr gibi, sayfaları içerisinde kaybolmuş bir kitap. Ağırbaşlı, mesafeli bir okuma için iki elin arasında sakin bir şekilde tutulması imkânsız bir kitap: Kısa bir süre sonra uçup gidecek, kumdan cümleleri ellerinizin arasından savrulacaktır. Rüzgârı ellerinizin arasına alırsınız ve hemen durursunuz, tıpkı bir aşkın başlangıcında olduğu gibi, burada duracağım dersiniz, aradığım her şeyi buldum, nihayet zamanı geldi, burada duracağım, bu ilk gülümsemede, ilk randevuda,

tesadüfen söylenen ilk cümlede. Çocuk, melekle birlikte gitti *ve köpek onları takip etti*. Bu cümle Assisili Françesko'ya şaşılacak derecede uygun. Onun hakkında çok az şey biliyoruz ve böylesi çok daha iyi. Biri hakkında bildiğimiz şeyler onu tanımamızı engeller. Ne söylediğimizi bildiğimizi zannederek biri hakkında dile getirdiklerimiz, o kişiyi görmemizi zorlaştırır. Örneğin: Assisili Aziz Françesko deriz. Bunu uyurgezer bir şekilde, dile ait uyku hâlinden uyanmadan söyleriz. Aslında söylemeyiz, kendimizi söyleyişe bırakırız. Kelimeleri bırakırız gelsinler diye ve onlar da bize ait olmayan bir düzende, yalancılığın, ölümün, toplumsal yaşamın düzeniyle gelirler. İnsanlar her gün çok az sayıda hakiki söz söyler birbirine, gerçekten çok az. Belki ancak âşık olursak nihayet konuşmaya başlayabiliriz. Belki ancak bir kitabın sayfalarını karıştırırsak nihayet anlamaya başlayabiliriz. Çocuk, melekle birlikte gitti *ve köpek onları takip etti*. Bu cümlede ne meleği ne de çocuğu görürsünüz. Bu cümlede yalnızca köpeği görürsünüz, onun neşeli doğasını gözünüzde canlandırırsınız, o iki görünmezi takip etmesini izlersiniz: Çocuk, aldırmazlığı nedeniyle görünmez olmuştur; melek, sadeliği nedeniyle görünmez olmuştur. Köpek, evet, onu görürüz. Arkalarında. Geride. Diğer ikisini takip etmektedir. İzlerini takip ediyor, bazen ise etrafta dolanıyor, yolda onlardan uzaklaşıyor, bir su birikintisi veya bir tilkinin önünde duraklıyor, ardından iki adımda diğerlerine yetişiyor, çocuğun ve meleğin eteklerine yapışıyor. Başıboş, şen şakrak. Çocuk ve melek peşi sıra yürüyorlar. Belki çocuk, gün ışığında bir kör gibi, görünür dünyanın içine giren meleğin çok rahatsız olmaması için, ona yol göstermek için, elini tutuyor. Ve çocuk mırıldanıyor, aklından geçenleri anlatıyor, melek gülümsüyor, başıyla onaylıyor, ve köpek hâlâ arkalarında, bazen sağ taraftan bazen sol taraftan, onları takip ediyor.

Bu köpek İncil'de yer alıyor. İncil'de çok fazla köpek yoktur. Balinalar, keçiler, kuşlar ve yılanlardan bahsedilir ama çok az köpek vardır. Hatta bir tek bunu bilirsiniz, yollarda dolaşan, iki efendisini takip eden: Çocuk ve melek, gülüş ve sessizlik, oyun ve zarafet. O köpek Assisili Françesko.

Bu, yanıtını bulamayan bir sorudur. Bu, yanıtından umudu olmayan bir sorudur. Yanıtını açıklığa kavuşturana kadar, dışarıya çıkmak için cama vurup duran bir sinek gibi, şakaklara çarpar durur. Bu, çocukluğa özgü bir sorudur. Kendisine çok büyük gelen bir sükûnet altında, bir avuç mavi gökte salınmakta olan ruh tarafından sorulmuştur: Her zaman burada olmamış olan ben, nereden geliyorum? Doğmamışken neredeydim? Çağımız, olabilecek en kısa yanıta sahiptir: Sen, annenle babanın çiftleşmesinden geliyorsun. Birkaç iç çekişin ve bir parça hazzın meyvesisin. Öte yandan bu iç çekişler ve bu haz vazgeçilmez değildir. Bugün ihtiyacımız olan tek şey bir test tüpüdür. Bu da en güncel yanıtı ortaya koyar: Sen bir sperm ve bir yumurtadan geliyorsun. Bunun dışında öğrenecek bir şey yoktur. Bunun ötesinde bir şey yoktur. Sen maddenin kendi üzerindeki sarsılmasından başka bir şey değilsin; hiçliğin, eninde sonunda, bir araya gelmek için izlediği uzak bir yolsun. On üçüncü yüzyılda, Assisili Françesko'nun yüzyılında, yanıt soruyu aydınlatmakta başarısız olsa da, daha uzundu, çok daha uzundu. On üçüncü yüzyılda Tanrı'dan geliniyordu ve ona geri dönülüyordu. Yanıt bütünüyle İncil'deydi, ancak Kitap'la birlikte bir bütün hâline gelebiliyordu. Binlerce sayfalık bir yanıt. Aslında yanıt İncil'in içinde olduğu kadar onu bulmak için İncil'i okuyanın da kalbindeydi. Ve ancak o okuma eylemi her günün bir parçası hâline getirilirse iyice anlaşılabilirdi. Yanıt okunmamıştı, duyumsanmıştı, bedensel olarak duyumsanmıştı, zihinsel olarak duyumsanmıştı, ruhani

olarak duyumsanmıştı. Bu, öğretmenlerin vereceği türden bir yanıt değildi. Öğretmenler, kitaplardan buldukları kelimeleri diğer insanlara öğreten kişilerdir. Ama havadan yapılmış bir kitaptan kelime öğrenilmez. Ondan zaman zaman ferahlık alınır. Bir sözün esintisi altında ürperilir: Seni, sen doğmadan çok önce seviyordum. Seni zamanın sona ermesinden çok sonra seviyor olacağım. Seni tüm sonsuzluklarda seviyorum. Annesinin karnında büyülenmiş bir şekilde uyumaya başlamadan önce Assisili Françesko bu sözün içerisinde yıkanıyordu. Bir sandığın en dibindeki altın gibi, bu söz de İncil'in içerisinde kapalı tutuluyordu. Kutlamalarda, çalışırken, dinlenme sırasında bu söz iletiliyordu. Yeryüzünün yuvarlaklığının, çiftliklerdeki hayvanların nefesinin, sert ekmeğin tadının içine işliyordu. Peki İncil'de yer almadan önce bu söz neredeydi, nereden geliyordu? Tarlaların ve kalplerin boşluğunda dolaşıp duruyordu, çöllerde rüzgârla birlikte uçuşuyordu. O ilkti. O her zaman orada olmuştu. Aşk sözü diğer her şeyden, hatta aşkın kendisinden bile öncedir. Başlangıçta sadece o vardı; sessiz, kelimesiz, solukları birbirine karışır bir şekilde birbirlerine sarılmış Assisili Françesko'yu ve Tobias'ın köpeğini, Tanrı'yı çevreleyen o altından nefes.

Seni seviyordum. Seni seviyorum. Seni seveceğim. Doğmak için yalnızca bedene sahip olmak yeterli değildir. Aynı zamanda söze de sahip olmak gereklidir. O, uzaklardan geliyor. O, göklerin uzak mavi diyarından geliyor, yaşayanların arasına karışıyor, saf aşk içeren bir yer altı suyu gibi yaşayanların bedenleri altında akıyor. Bunu anlamak için İncil hakkında bilgi sahibi olmaya gerek yok. Onun nefesiyle yaşam bulmak için Tanrı'ya inanmaya gerek yok. Bu söz İncil'in her sayfasının içine işlemiştir fakat ağaçların yapraklarının, hayvanların kürklerinin ve havada uçuşan her toz taneciğinin de içine

işlemiştir. Maddenin en derini, son çekirdeği, nihai noktası, madde değil bu sözdür. Seni seviyorum, seni sonsuz bir sevgiyle seviyorum, sonsuza kadar sana yönelen bir sevgiyle: toz, hayvan, insan. Beşiklerin üzerinde süzülmeden, annelerin dudaklarında dans etmeden önce, bu söz uzun zaman unutulmayan, kendisine ton ve renk veren sesler arasında dolaşarak bir yol çizdi. Savaş ve ticaret sözleri. Zafer ve yenilgi sözleri. Sağırların sözleri. Kırmızı kandaki mırıldanmada, çılgın uğultuda ve esintinin ruhunda, ve boydan boya ve aşağıdan ve yukarıdan: Seni seviyorum. Daha sen doğmadan önce. Zamanın sonundan çok sonra. Seni tüm sonsuzluklarda seviyorum. İşte Assisili Françesko buradan geliyor. Buradan geliyor ve sıcacık yataktaki bir güzelin kollarına geri döner gibi, o da buraya geri dönüyor.

Ama biraz yaklaşalım. Pencereden dünyanın seslerini dinleyelim. Altının sesini, kılıçların sesini, dualarının sesini. Kalın bir perdenin altında paralarını sayanlar. Şatolarının derinliklerinde siyah şaraplarını dinlendirenler. Meleklerin kanatları altında mırıldananlar. Tüccar, savaşçı ve rahip. Bu üçü, on üçüncü yüzyılı paylaşıyorlar. Ancak burada bir sınıf daha var. Gölgelerin ardında, hiçbir ışığın kendilerini fark etmemesi için fazlaca kendi içine çekilmiş. Bu sınıf, diğer üçünün ham maddesi gibidir. Tüccarlar, ihtiyaçları olan iş gücünü onlardan sağlar. Savaşçılar, ordularını yenilemek istediklerinde onları kullanır. Rahipler, onların arasından diledikleri ruhu etkileri altına alır. Bu üçü çalışmalarının karşılığında bir şey bekler. Servet, zafer veya kurtuluş. Bu sınıf ise, ne zamanın geçmesini bekler ne de acının dinmesini. Bu sınıf hiçbir şeyin beklentisi içinde değildir. Bu sınıf yoksullar sınıfıdır. On üçüncü yüzyıla da yirminci yüzyıla da aittir, bu sınıf her yüzyılda vardır. Bu sınıf en az Tanrı kadar eski ve en az O'nun kadar sessizdir;

Tanrı gibi, eskiliği ve sessizliği içerisinde kaybolmuştur. Ve bu sınıf Assisili Françesko'ya hakiki görüntüsünü verecektir. Kilise tahtalarına boyanmış olandan çok daha güzel bir görünüm, büyük ressamların ortaya koyduğundan çok daha saf bir görünüm. Yoksula dair sıradan bir görünüm. Yoksula, akılsıza, dilenciye dair yoksul bir görünüm.

İtalya'da 1182 yılı sonbaharı. Yüzyılların derinliğinden gelen bir cümle havada uçuşuyor, bir süre Assisi kentindeki bir evin üzerinde süzülüyor, ardından beşiğinde uyumakta olan bir yenidoğanın burnunun üzerine konuyor. Hiçbir ses çıkmıyor. Görünüşte hiçbir değişiklik olmuyor. Hiç kimse bir şeyden endişelenmiyor, hiç kimse bir şey görmüyor. Çocuk uyanmıyor. Büyük olaylar her zaman bir uykuyla başlar. Büyük olaylar her zaman en küçük noktadan ortaya çıkar. Bir hayatta çok az olay vardır. Savaşlar, kutlamalar ve gürültüye neden olan diğer şeylerin hiçbiri olay değildir. Olay, bir hayatta ortaya çıkan hayattır. Öngörülmeksizin, patırtısız ortaya çıkar. Olay, bir beşik biçimine bürünmüştür. Olayda, onun zayıflığı ve sıradanlığı vardır. Olay, hayatın beşiğidir. Onun gelişine hiçbir zaman destek olunmaz. Görünmez olanla hiçbir zaman aynı çağda bulunulmaz. Ancak patlama olduktan sonra, ancak aradan uzun bir süre geçtikten sonra bir şeyin cereyan etmiş olması gerektiği tahmin edilir.

Çocuk ve melek, hiç kimse onları fark etmeden, Assisi'den uzaklaştılar. Bir köpek, üç adım arkalarından onları izliyordu.

Yenidoğan uykusunda iç geçiriyordu.

Aslında Azizler Yok

O, güzel. Hayır, o yalnızca güzel olmaktan daha fazlası. O, gün doğumunun en taze anındaki hayatın ta kendisi. Siz onu tanımıyorsunuz. Onun herhangi bir portresini görmediniz ama ispatı ortada, güzelliğinin ispatı, beşiğin üzerine eğildiğinde, adı henüz Françesko olmayan, henüz yalnızca kırmızı ve buruşuk bir bedenden başka bir şey olmayan, bir kedi yavrusu veya bir ağaç fidanı kadar aciz olan Assisili Françesko'nun nefes alışverişini dinlerken omuzlarından dökülen o ışık. Çocuğun çıplaklığını örtmek için saçtığı o sevgi nedeniyle güzel. Çocuğun odasına gitmek için her seferinde baş etmesi gereken yorgunluk kadar güzel. Bütün anneler bu güzelliğe sahiptir. Bütün anneler bu doğruluğa, bu gerçeğe, bu kutsallığa sahiptir. Bütün anneler, sonsuzluk ağacının altındaki yalnızı, Tanrı'yı, bile kıskandıracak bu zarafete sahiptir. Evet, onu aşkının kıyafetini giymiş hâli dışında düşünemezsiniz. Annelerin güzelliği, doğanın görkemini katbekat aşar. Tasavvur edilemez bir güzellik, çocuğun hareketlerini dikkatle izleyen bu kadın için tasavvur edebileceğiniz tek güzelliktir. Güzellik, İsa bundan asla bahsetmez. Bundan yalnızca gerçek adıyla söz eder: Aşk. Günün güneşten gelmesi gibi, güneşin Tanrı'dan gelmesi gibi, Tanrı'nın doğum nedeniyle yorgun olan bir kadından

gelmesi gibi, güzellik de aşktan gelmektedir. Babalar savaşa gider, bürolarına gider, sözleşmeler imzalar; babaları yöneten toplumdur, onların işi, en önemli işi budur. Bir baba çocuğu karşısında kendinden başka bir şeyi temsil eden ve temsil ettiği şeye inanan kişidir: Kanunlar, mantık, deneyim. Toplum. Bir anne çocuğunun karşısında herhangi bir şeyi temsil etmez. O, çocuğun karşısında değil çevresindedir, içindedir, dışındadır, her yerindedir. Çocuğu kollarıyla havaya kaldırır ve onu sonsuz hayata sunar. Anneleri yöneten Tanrı'dır. Bu onların tutkusu, benzersiz uğraşıdır. Kimi zaman kayıpları, kimi zaman ise kutsanmalarıdır. Baba olmak ise baba rolünü oynamaktır. Anne olmak mutlak bir gizemdir, hiçbir şeyle bir araya gelmeyen bir gizemdir, hiçbir şeyle ilişkilendirilmeyen bir mutlaklıktır, kötü annelerin bile yerine getirdiği, imkânsız olan ancak yine de gerçekleştirilen bir görevdir. Kötü anneler dahi mutlağın yakınındadır, Tanrı'yla yakınlık içindedir ki bu, yerlerini doldurma, rütbelerini koruma arzusuyla yanıp tutuşan babaların asla tecrübe edemeyecekleri bir şeydir. Anneler bir rütbeye, bir yere sahip değildir. Çocuklarıyla aynı anda doğarlar. Çocukları üzerinde, babaların sahip olduğu gibi bir önceliğe, deneyim önceliğine, toplumda birçok defa oynanmış olan bu komediye sahip değillerdir. Anneler hayatın içinde çocuklarıyla birlikte büyür ve çocuk, doğumundan itibaren Tanrı'ya eşit olduğu için, anneler anında azizlerin azizi özelliğine kavuşur. Her şeyden tatmin olmuşlardır ve onları tatmin eden her şeye karşı kayıtsızlardır. Eğer ki tüm saf güzellikler aşktan ortaya çıkıyorsa bu durumda aşk nereden gelmektedir, onun cismini oluşturan madde nedir, onun doğaüstü niteliğinin doğasını meydana getiren nedir? Güzellik aşktan gelir. Aşk özenden gelir. Sıradanın sıradana gösterdiği özen, alçak gönüllünün alçak gönüllüye gösterdiği özen, tüm hayatlara

gösterilen yaşayan özen ve özellikle beşiğinde yatan, kendini beslemekten aciz, herhangi bir şeyi yapmaktan aciz, sadece ağlayan o yavruya gösterilen özen. Yenidoğanın edindiği ilk bilgi, beşikteki prensin eşsiz mülkü: Şikâyetlerin karşılığında alınan ödül, uzaklaşan aşka sesleniş, çok uzaktaki hayata yakarış. Ve kalkıp ona yanıt veren annedir. Ve her seferinde yanıtlayan, yorgunluğuna rağmen dikkatle bekleyen, uyanıp gelen Tanrı'dır. Dünyadaki ilk günlerin yorgunluğu, ilk çocukluk yıllarının yorgunluğu. Her şey oradan gelir. Oranın dışında hiçbir yerden hiçbir şey gelmez. Yıkanacak bezler, ısıtılacak biberonlar, yaptırılacak banyo nedeniyle yorulmuş olan annelerinkinden daha büyük bir azizlik yoktur. Erkekler dünyayı ellerinde tutar. Anneler, dünyayı ve erkekleri ellerinde tutan sonsuzluğu ellerinde tutar. Şimdi süt ve gözyaşına bulanmış olan küçük Assisili Françesko'nun gelecek zamanlardaki azizliği, gerçek büyüklüğünü ancak bu ana hazinesinin bir taklidi içerisinde bir annenin yenidoğanın yararına ortaya koyduğu her şeyi hayvanlar, ağaçlar ve yaşayan her şey için genelleyerek vücuda getirecektir. Aslında azizler yoktur. Yalnızca azizlik vardır. Azizlik sevinçtir. Her şeyin temelidir. Annelik, her şeyin temeline destek olan şeydir. Annelik, üstesinden gelinmiş yorgunluktur, yokluğunda hiçbir sevincin meydana gelemeyeceği düşkün ölümdür. Bir kişinin aziz olduğunu söylemek, kısaca onun hayatıyla muhteşem bir sevinç iletkeni ortaya çıkardığını söylemektir. Tıpkı ısının kaybolmadan veya çok az bir kayıpla geçmesine izin veren bir metalin iletken olduğunu söylerkenki gibi, bir annenin yorgunluğun kendisini tamamen, ya da neredeyse tamamen, yiyip bitirmesine izin verdiği için iyi bir anne olduğunu söylerkenki gibi.

Pierre de Bernardone, babanın adıdır. Kumaş ve örtü tüccarı. Bu işi daha önce babası yapıyordu. Oğlu babanın servetini

ve şık giyime yönelik zevkini miras aldı. Dame Pica, annenin adıdır. Assisili değildir. Çok daha uzaklardan gelmiştir. Provence'da yaşıyordur. Baba, işleri için oraya gider ve kollarında dünyanın tüm altınıyla geri döner. Bu güzel kadının aşkı, şüphesiz yaptığı en iyi iş, parmaklarının arasında tuttuğu en güzel kumaştır. Anne, babanın ani dehasının meyvesidir. Tarihte her zaman erkekler bir kadın almak için uzaklara gitmiş, ülkelerini ve çocukluklarını terk etmiştir. Bir komşuyla bile evleniyor olsalar, onu kendilerine ait en karanlık köşelerde arar ve bulurlar. Bir erkek için bir kadın: Dünyada en uzakta bulunan şey budur. Fakat bu uzaklıktan daha uzak mesafeler vardır. Fakat bir erkeğin kalbinden daha karanlık yerler vardır. Baba, anneyi Provence meydanlarının uzaklığında, bülbüllerin ve ozanların şarkılarının karanlığında bulur. On ikinci yüzyıl Provence'da melekler tarafından kutsanmıştır. Oraya kılık değiştirerek, efendilerinin uykusundan faydalanarak inerler. Orada daha önce var olmamış, dünyayı daha önce hiç aydınlatmamış bir sevgi biçimi yaratırlar: Saray aşkı. Erkek bu güçsüz şarkının uğruna silahlarını ve kibrini bir yana bırakır. Eğer diğerleriyle rekabet ediyorsa bu ancak güzellikledir, zorla değil. Kadına gelince, o genellikle bir başkasının, bir lordun veya kralın eşidir. Âşık, adının dünyanın her yerinde ışıldamasını sağlayarak, kendisini kadınından ayıran mesafeyi öylesine artırır ki; dünyanın tamamını, balık ağına takılı kalmış bir balık gibi, bu boşluk içerisinde tutabilecek hâle gelir. Doğa, beden ve ruh, hepsi güneşin altında tek tek yerini bulur. Sizi ondan ayıran mesafe onun gülüşüyle dolar. Bu kutsal bir mesafedir. Şarkı, o mesafeyi derinleştirir, ses orada uçuşur. Bu mutlu bir uzaklıktır. Aşk onu yok etmeden içini doldurur. *Fin amor*, uzaklara olan aşk. Bu tuhaf bir aşktır. Yeryüzü orada gökyüzü gibidir. Beden ve ruh orada bir sesin maharetiyle

oluşur. Bu, on üçüncü yüzyılın ortalarına kadar devam eder. Bu müzik Tanrı'nın uykusundan uyanmasıyla son bulur. Tanrı müdahale eder ve düzeni geri getirir. Son şarkılar malikâne sahibi hanımların yatak odalarına kadar ulaşamaz, kar gibi Bakire Meryem'in ellerinin üzerine yağar. Aşk mektubu aynı kalır. Aynı kelimeler, şarkıya dair aynı çılgınlık. Yalnızca adres değişmiştir. Alıcı aniden Provence'ın genç kadınlarından daha uzaktaki biri hâline gelmiştir. Hem de çok daha uzaktaki biri. On ikinci yüzyılda Provence'ın gökyüzü işte böyledir. Sesler dolu gibi yağarken şarkılara ve aşk sözlerine doymuştur. Koca adayı onu keşfettiğinde, Dame Pica'nın yüzünü tablodan çıkmış gibi bir maviyle kaplayan gökyüzü işte böyledir. Pierre de Bernardone ise bir ozanın ruhuna sahip değildir. Zaten ticarette sonsuzluk ile ilgilenecek zaman yoktur. Uzaktakine alaka göstermek için çok az fırsat vardır. Bugün ekilen paradan yarın biçilen paraya doğru yavaş yavaş ilerlenir. Fakat Assisili Françesko'nun anne olarak, Provence'ın gökyüzünün altında yetişmiş kızlardan birine sahip olması bir tesadüf değildir. Anneler, bebeklerini sütle ve hayallerle besler. Sütleri bedenin derinliklerinden gelir. Kanayan mutlu bir yara gibi göğüsten dışarıya akar. Hayalleri, çocukluklarının en gizli yerlerinden gelir. Ninnilerinin eşliğinde dudaklarından dökülür, yenidoğanı içe işleyen sonsuz bir şefkat içerisinde sarmalar, tıpkı üzerine sinen, kokusu yıllarca çıkmayacak bir parfüm gibi. Hayır, Assisili Françesko'nun annesinin Provence'dan, erkeklerin savaşçı olarak korudukları sağlıklarını bir şarkının ateşinde kaybettikleri o yerden, gelmesi tesadüf değildir.

Çocuğun adı önceleri Jean'dır. Bu, annesinin isteği, annesinin seçimidir. İşleri nedeniyle yine Fransa'da bulunan babasının yokluğunda, bu ad ile vaftiz edilir. Babası geri döndüğünde bu adı, sanki zararlı bir otu söküp atarmışçasına, değiştirir,

silip yerine bir başkasını koyar: Françesko.

Üst üste iki ad. Üst üste iki hayat. İlk adı doğrudan İncil'den gelir. Yeni Ahit'i açar ve kapatır. Bu, İsa'nın gelişini müjdeleyen, ölçüsüz bir ferahlığın, çılgın bir aşk dalgasının ilk tadımını yapmak için ırmakların suyunu avuçlarına alan Vaftizci Yahya'dır[1]. Olayları ve bu olayların metinde nasıl yer aldığını yazan ise Havari Yuhanna'dan[2] başkası değildir. Olayların kaynağını sunan Jean ve olayları yazıya döken Jean. İşte annesi bu ada sahip olmasını istemişti. Bir annenin çocuğuna koyduğu adda aradığı budur. Adı öyle koyar ki; o ad çocuğun bedeni ve ruhu arasına kolayca yerleşir, iki kumaş parçası arasına yerleştirilmiş lavanta kesesi gibi güzelce sarmalanır. Elleri sudan olan Jean, ağzı altından olan Jean. Ve bu ikisinin üzerinde bir diğer ad, bir başka hayat: Fransa'dan Françesko. Provence'ın kanından, gözü pek Françesko. Bir çocuk soyadıyla ailesinin geçmişinden gelen ölüler topluluğuna katılır. Adıyla ise yaşayanların engin doğurganlığına, her şeyin olanaklı olduğu bir dünyaya katılır. Bir evanjelist[3] gibi büyük aşkı övmek mi, yoksa bir ozan gibi ellerini kırılgan hayatın üzerinde gezdirmek mi? Peki neden mümkün olmasın bu ikisini de yapmak, bu ikisi de olmak: Evanjelist ve ozan, misyoner ve sevgili.

1 Jean le Baptiste
2 Jean l'Evangeliste
3 Dört İncil'den her birinin yazarı.

Hiçliğin Hafifliği

Ve çocuk büyüdü. Tüm çocukların büyüdüğü şekilde büyüdü. Dallarının köklerini doğa ananın kalbine doğru yayan bir ağaç gibi, bir sözün çalılıklarında meme emerek, bağlarını çoğaltarak, düşüncesinin kollarını dış dünyanın aydınlığına doğru uzatarak. Çocukluk, hayatı besleyen şeydir. Peki çocukluğu besleyen nedir? Bir yanda aile ve çevre. Diğer yanda ise mekânlar, mekânların büyüsü. Ve geride kalan kısmı da Tanrı, ki bu kısım neredeyse her şeydir. İncil'deki bahçıvan, savaşçı Tanrı değil, yaz yağmurlarını ve ilk acıları öngöremeyen bir Tanrı, geçen zamanın avcısı olan bir Tanrı. Biraz çılgın bir anne gibi bir Tanrı. Aynı hareketle hem çocuğun yüzünü okşayabilecek hem de tokat atabilecek bir anne gibi bir Tanrı. Bu Tanrı hayatta diğerinden önce, diğerinden çok önce karşılaşılan bir Tanrı'dır. Bu, aynı zamanda en gerçek olan, en yakın olan Tanrı'dır. İncil'deki Tanrı'yla pazarlık yapılabilir. Onunla iş yapılabilir, görüşmeler düzenlenebilir, ondan ayrılabilinir ve onunla yeniden birleşebilinir. Zayıflığından dem vurularak onunla savaşabilinir de. Ancak çocukluk döneminin besleyici Tanrısı ile hiçbir şey yapılamaz. O, çocukluğun hükmedilmeyen ve eğitimle şekillenmemiş döneminin bir parçasıdır, sonsuzluğun bir parçasıdır. O'na inanmaya gerek yoktur.

İnanmak kalbini vermek demektir. O, sıradan saatlerin Tanrısı, çocuğun kalbini daha çocuk beşikteyken çalmıştır. Onunla dilediği gibi oynar. Bu, on üçüncü yüzyılda olduğu gibi yirminci yüzyılda da anlaşılması güç bir olaydır. Yirminci yüzyılda çocuk bir kral hâline getirildiği için, on üçüncü yüzyılda ise bir gölge olarak görüldüğü için. Burada çok fazla güç, orada ise çok fazla hiçlik. Yirminci yüzyılın küçük çocukları, aileleriniz yorgun. Artık hiçbir şeye inanmıyorlar. Onları omuzlarınızda taşımanızı, onlara sevgi ve güç vermenizi talep ediyorlar. Modern zamanların küçük çocukları, sizler çöldeki krallarsınız. On üçüncü yüzyılın küçük çocukları, size verilen önem çok az. Sizler bazen ateşler içinde yanan, savaşlar, açlık veya veba ile sayısı azalan bir sürü gibisiniz. İlk yıllarınızda sizlerle çok az konuşuluyor. Nadiren size bakıldığında, tozlu avlularda birlikte oynadığınız çiftlik köpeklerine bakarken ışıldayan o yumuşak bakışı görüyorsunuz. On üçüncü yüzyılın küçük vahşileri, herkesin bakışı altında fark edilmeden büyüyorsunuz. Ahırların içinde hizmetçilerle birlikte, binaların içinde tavuklarla birlikte büyüyorsunuz. Çocuk Françesko'nun büyüdüğünü kim gördü? Tanrı'nın dışında hiç kimse veya neredeyse hiç kimse. Yolculukları, parası ve kumaşları ile çok meşgul olan baba görmedi. Annesi biraz gördü. Oldukça az. Annelik dehasının da tutulmaları vardır. Kimi, dilediği yolda gitmesine engel olmadan sevdiğini kollar. Kimi ise onun tutumunu değiştirmeye çalışırken lekeleyerek, sevdiğine işkence eder. Bir yanda Marta vardır diğer yanda ise Meryem: İsa'nın yolda karşılaştığı iki kız kardeş[4]. Tabakların ve kaynayan suyun gürültüsünden şaşırmış, mutfağının düzeni ve pişen yemek için endişelenen Marta. Ve bir rafın altında önlüğü katlı duran Meryem. Bacaklarını bir kuşun dinlenirken kıvırdığı gibi

4 Luka 10:38-42

vücudunun altına alarak yere oturmuş olan Meryem. Yüzü açık, elleri boş, bu aşk olmadan tüm düzenin kederli, tüm yiyeceklerin tatsız olmasından endişe duyan Meryem. Marta ve Meryem. Dağılmış ve toplanmış. Telaşlı ve sakin. İkisi de birer anne, çoğunlukla aynı zamanda. Çocukları hakkında duydukları endişe, onların gözünü açtığı kadar kör olmalarına da neden olur. Bedenlerinden gelen bedene bakarlar. Çocuğun hiç büyümeden yaşadığını görürler. Çocuğu, yaşının sonsuzluğu içinde görürler, bir yaştan diğerine, bir sonsuzluktan sonrakine geçişi görmezler. Bir gün başlarını çevirip bakarlar, kapıdan giren, kendi gücünün ağına düşmüş bu adamın bir dolandırıcı olduğunu düşünürler şaşkınlıkla. Bu kadar büyük bir gücün ve sertliğin kendilerinden geldiğini anlamadan, hiçbir şeye anlam veremeden. Çünkü çocukları büyümüş olsa bile onların doğumun ilk sancılarındaki gibi yanan kalpleri henüz yaşlanmamıştır...

Françesko'nun çocukluk metinleri bize neler söyler? Hiçbir şey. Hiçbir şey söylemezler. Her şeyin gerçek başlangıcı olarak görülen ergenlik dönemine ilerlerler. Françesko'nun ölümünden kırk yıl sonra, ilerde Cenova Başpiskoposu olacak olan Dominikli Jacques de Voragine, azizlerin hayatını anlatan *La Legende Dorée* adlı kitabı yazar. Bu, bir çocuğun çizimlerinden başka hiçbir şeye benzemeyen bir kitaptır. Çizimi yapan çocuk doğrudan temele değinmiştir. Eğer hayat huzursuzsa eve kapı konulmaz. Eğer hayat şarkılar söylüyorsa pencerelerin, çiçeklerin ve güneşlerin sayısı artırılır. Hatta malikâne sahibinin elbisesinin malikânenin kendisinden büyük olduğu, bir atın gözünün ayın yuvarlağından daha iri olduğu Orta Çağ minyatürlerine de yer verilir. Bunun nedeni sanata çocuksu bir yaklaşımda bulunması, elinin çocuksu yoksunluğu değildir. Bunun nedeni; mantığınkinden, geometrininkinden

farklı bir bakış açısı ortaya koymasıdır. Gerçekte olanın daha iyi görülmesini sağlamak için aslında olmayanın resmini çizen kalbin bakış açısıdır ortaya konan. Bir örnek: Birini bekliyorsunuz. Sevgilinizi bekliyorsunuz. Gelecek. Geleceğini söyledi. Geleceğine söz verdi. Yolun bu tarafından gelecek. Bakışlarınız ufka sabitlenmiş, manzarayı seyredersiniz (peki o ne yapıyor, çoktan gelmiş olması gerekirdi). Manzara farklı büyüklüklerde çeşitli şeylerden oluşur (orman, evler, yol). O, en sonunda geldiğinde, manzaranın orantısı bir anda bozulur. Bu küçük silüet, yolun karşısından gelirken, ormandan, evlerden ve yoldan daha büyük görünür. Geometrinin bakış açısıyla uzaklarda bir lekeden başka biçimde görülmeyecek olan o varlık, âşığın gözünde evrenden daha büyük bir hâle bürünür. İnsan sadece umut ettiği şeyi görür. İnsan umudu ölçüsünde görür. On üçüncü yüzyılın kalbi büyük umutlarla çarpar, Roma Kiliseleri'nin çehrelerine o kocaman, yusyuvarlak gözleri veren de işte bu umutlardır. Jacques de Voragine, kitabını çizim yapan bir çocukmuşçasına, parmaklarını mürekkep hokkasına daldırarak, sayfalara basit şekiller çizerek yazar. *La Legende Doree*, azizlerin kayıplara karışan davranış ve sözlerinden yararlanılan bir derlemedir. Işıkta oradan oraya uçuşan bir sürü aziz. Süslü kanatları kadifeden yapılmışa benzeyen azizler, bir yusufçuğun kanatlarına sahip azizler, uzun antenli, ince bacaklı azizler. Ve hâlâ çocukluk üzerine hiçbir şey yoktur. Bu seyrin kutsallığında çocukluğun bir işlevi olmadığına inanılır. Kelebeklerin tırtıldan gelmediğine inanmak gibi. Bir kalem darbesi, kâğıdın üzerinde bir kıvrım olan Assisili Françesko için: *En Yüksekteki'nin hizmetkârı ve arkadaşı Françesko, yirmili yaşlarına kadar geçici heveslerle yaşadı.* Bu, bir kilise adamı tarafından söylendi. Bu tür adamlar için geçici hevesler hiçliğe tekabül eder. İlk sözlerin cıvıltısı: Geçici hevesler, hiçlik.

İlk adımların kırılgan dansı: Geçici hevesler, hiçlik. İlk kar tanelerinin neden olduğu sevinç, yaz akşamlarının derin sakinliği, gülme krizi ve oyunların neden olduğu gözyaşları, dizdeki yaralar ve ruhun kayıtsızlığı: Geçici hevesler. Hiçlik. Bu, Jacques de Voragine'in zamanının adamı olmasındandır. Çocukluk gelip geçici bir hastalıktır. Onun üzerine eğiliyorsak, insanlığın zayıflığının onur kırıcılığına tanıklık etmek içindir. Bir çiçek için meyve neyse yetişkinler için de çocuk odur. Çiçek, meyvenin teminatı değildir. Uzun kışlar birinden diğerine geçişi tehlikeye sokabilir, tabii fırtınalar da. Çocuk bu dönemde yaratılışın en dibinde, deliler ve aptallardan çok uzak olmayan bir yerdedir. Yalnızca İsa'nın sözü içerisinde tamamen hoşlukla karşılanır. Jacques de Voragine bir ilahiyatçıdır. Bu sözü yorumlar ve yorumlarının gürültüsü sözün duyulmasını engeller. O bir düzen adamıdır ve Tanrısını rahiplerin askerî hiyerarşisini kullanarak adlandırır: En Yüksekteki. Bu, çocuklara yer açmak için ukala havarileri uzaklaştıran İsa'nın sabırsızlığını unutmak demektir. Bu, En Yüksekteki hakkında ancak En Alçaktaki yoluyla bir şeyler bilinebileceğini unutmaktır, onun hakkında ancak çocukluk seviyesindeki Tanrı yoluyla bir şeyler biliriz, ilk kez düşüldüğünde burnun otlara gömüldüğü toprak hizasındaki bu Tanrı yoluyla.

On üçüncü yüzyıl savaşçıların yüzyılıdır. Taştan inşa edilmiş kiliselerin yanında, kelimelerden inşa edilmiş bir kilise yükselir: Aziz Thomas Aquinas'ın *Somme* adlı eseri. Yüzlerce düşünce, desteğini bu kilit taşında bulmuştur: İnayet doğayı bozmaz, onu mükemmelleştirir. Assisili çocuğu görebilmek için bu cümleyi kabullenmemiz gereklidir. Karanlık yıllarda az çok görebilmek için, şunu yazmamız yetecektir: Azizlik çocukluğu bozmaz, onu mükemmelleştirir. Gerisi için, daha fazla ayrıntı için, yetişkini izleyerek çocuğu keşfedeceğiz. Zihnin

büyümesi, bedenin büyümesinin tam tersidir. Vücut, boyun uzaması yoluyla büyür. Zihin ise yüceliğini kaybederek büyür. Azizlik, olgunlaşma kurallarını tersine çevirir: Yetişkin orada çiçek olur, çocukluk ise meyvedir.

En Alçaktaki'nin hizmetkârı ve arkadaşı Françesko, yirmili yaşlarına kadar hafiflik içerisinde yaşamıştır.

Tek Boynuzlu At, Semender ve Cırcır Böceği

Artık babasının boyuna geldi. Tezgâhın arkasına geçip satışa yardımcı oluyor. Bu, ticaret yapmak için yaratılmış bir çocuk. Kumaşları katlamak için otuz altı eli, bir kumaşın ipeksi özelliklerini övmek için on bin kelimesi var. Ülkede Bernardone'un büyük oğlundan daha iyi bir satıcı yok, tüm müşteriler –ve sonra daha da fazla müşteri– bunu size söyleyecektir. Yakışıklı bir çocuk, parlak gözler, geniş omuzlar ve bir kızınki gibi bembeyaz eller. Yalnızca onu dinlemenin keyfini sürmek, onu gözleriyle yiyip bitirebilmek için, aslında ihtiyaç duyulmayan örtüler göstermesi istenir, asla alınmayacak olan kumaşlar arasında kararsız kalınır. Ve en sonunda dükkândan ellerde örtüler, kumaşlarla ayrılanılır.

Yirmi yaş ve toz duman. Beden yirmisinde, ruh, toz duman içindedir. Ruh ile alakadar olunmaz. O, kalbin içinde çırpınmaya bırakılır; ona arkadaşların yanında, şarap, oyun, şarkılar ve Assisili güzel kadınların yakınında bir yer ayarlanır. Tozlu küçük bir alan. Kalpte bir odacık, kalbin en uzak köşesinde, en az uğranılan yerinde bir odacık. O odaya yılda yalnızca birkaç saatliğine girilir: Noel'de ve Paskalya'da. Ve böyle olması yeterlidir. Ona inanılır, evet, ama tıpkı diğer görünmeyenlere –örneğin tek boynuzlu atlara– inanıldığı

şekilde. Ruhun varlığı, tek boynuzlu atın varlığından daha az veya daha fazla olağanüstü değildir. Ondan daha fazla ilgiye ihtiyaç duymaz. Ruh, kuş ailesinden gelir. Bu aileye katılmadan önce, Françesko tek boynuzlu atlar ailesinin bir üyesiydi. Hayvanları anlatan Orta Çağ kitabında da bahsedildiği gibi: "Genç bakirelerin ve bekâretin kokusunu almasını sağlayan bir iştahı vardır, öyle ki avcılar onu yakalamak istediklerinde yolu üzerine genç bir bakire yerleştirirler. Bakireyi gören tek boynuzlu at, onun göğsünde uyumak için yanına gelir ve işte ganimet." Ancak yakışıklı Françesko'yu yakalayacak olan avcı henüz doğmamıştır. Birçok kadına kur yapıyor olmasına rağmen hiçbirinin yanında uykuya dalmamıştır. Yirmi yaşın kolları, genç kızların bedeni için yaratılmıştır, bu doğrudur. Fakat yirmi yaşın bacakları dünyanın diğer ucuna gitmek için yaratılmıştır. Bacaklarının üst kısmında bir güneş, bir güç. Beden, tekrarlayan hareketlerle bu güneşin etrafından dönen bir gezegendir. Rahipler, pazar günleri size bir ruhunuz olduğunu hatırlatır. Bedenlerinin üzerinden başınıza bir taş kadar sert olan sözler fırlatırlar. Gözlerinizi yere çevirmiş, oturduğunuz bankta çökmüş, acınacak bir şekilde onları dinlersiniz. Fırtınanın dinmesini beklersiniz. Ardından, kısa bir süre içinde yeniden asıl olana, ayin çıkışında muhabbet eden melek gibi körpe kızlara geri dönersiniz. Onları izlemek bir keyiftir. Hem bir keyif hem de bir işkencedir. Güzellik, işte hakiki gizem, ruhunkinden çok daha ilgi çekici. Bir genç kızın yüzünün güzelliği bir mükemmellik göstergesi olarak karşınızdadır fakat bu öyle bir mükemmelliktir ki kendi içine kapanmaz, davet eder, söz verir ancak bu sözü tutmaz. Bu işte Tanrı'nın eli vardır. Tanrı'nın veya Şeytan'ın eli, bunu bilemiyoruz. Yirmi yaşında, bilmekle dalga geçilir. Emin olunan tek bir şey vardır: Ebedî olan ruh değil, bedendir. Bunu ispatlamaya gerek yoktur. Yirmi yaşın-

dayken bu durum kendi kendini kolaylıkla ispatlar. Aslında bu hakikatin, papazların kanı olmaksızın yaydıkları hakikatin, yalnızca yarısıdır. Bedenin ve ruhun yeniden dirilişinden söz ederler, öyle değil mi? Bu durumda bedenler de, ve özellikle bedenler de, yeniden dirilmektedir. Sahip olduğumuz, hakikatin yarısıdır ve hakikatin bir kısmıyla bile dünyaya yönelik daha net bir görüşe sahip olunabilir, hayatta daha ilerisi görülebilir. Geri kalanlar için zamanımız vardır. Hatta zamandan daha iyisi vardır: Bu da yirmi yaştır –toz duman bir tarafa.

Dükkândan kazandığı parayı oyunlarda harcıyor. Kalbine düşen aşkı eğlencelerde harcıyor. Sahip olduğu ne varsa, kendisi her ne ise her şeyi yakıp yıkıyor. Onda tek boynuzlu at ve biraz da semender var: "Semender yalnızca ateşi yaşıyor. Derisinden hiçbir alevin zarar veremeyeceği bir örtü yapılıyor". Bernardone'un oğlu fiyat biçilemeyen bu tür bir kumaş giyinmiş. Arkadaşlar geliyor ve gidiyorlar. Kızlar geliyor ve gidiyorlar. Para geliyor ve gidiyor. Anne iç geçiriyor ve ardından gülümsüyor. Baba söyleniyor ve ardından susuyor.

Gelecek hakkında sorular sorulduğunda, Françesko yanıt veriyor: Beni yalnızca muhteşem şeylerin beklediğinden, büyük bir şövalye olacağımdan, bana bir sürü çocuk verecek bir prensesle evleneceğimden haberiniz yok mu? Bu yanıtta annenin gülümsemesini, bir kadehten diğerine dökülürken köpüğü azalmayan kıymetli bir şarap gibi annenin kalbinden oğlunun kalbine geçmiş olan bir aşkın çılgınlığını tahmin etmek mümkündür. Ama çocuğun bu sözlerinde annenin ateşinden çok daha fazlası vardır. Bu naif özgüvende, hayata dair bu çocuksu zevk içinde Tanrı'nın gülümsemesi de vardır. Yaşamanın hafifliği, benliğe duyulan aşk: Burada, ahlakçıların gökyüzünde yıldırımlar arasında veya tövbekârların mezarları arasında aradıkları anonim, dalgacı, görünmez, En Alçaktaki

vardır. Benliğe duyulan aşkın Tanrı'ya duyulan aşk karşısındaki hâli, filiz hâlinde bulunan başağın olgunlaşmış başak karşısındaki hâlidir. Birinden diğerine geçişte bir kopuş değildir söz konusu olan, yalnızca sonu olmayan bir genişlemedir; bir sevincin kabarttığı, kalbi doldurup taşırdıktan sonra her yere yayılan ve tüm dünyayı kaplayan sulardır. Benliğe duyulan aşk bir çocuğun kalbinden doğar. Bu, kaynağından fışkıran bir aşktır. Çocukluktan Tanrı'ya kadar uzanır. Çocukluktan, yani kaynaktan; Tanrı'ya, yani okyanusa gider. Yaşamanın hafifliğine gelince, bu olgu yıllardır değişmemiştir. Bir konuşmanın, bir bedenin dinlenmesinin, ağustos ayında görülen bir rengin sakinliğinin eseridir. Yaşamakta olduğumuz anda sonsuza kadar yaşamaya devam edeceğimiz önsezisinin eseridir. Benliğe duyulan aşk, bir kalbin coşkusunda Tanrı'nın duyduğu ilk ürpertidir. Yaşamanın hafifliği sonsuz bir hayatın, bugünün yaşantısındaki uzantısıdır.

Orada kalınabilirdi. O, bu ürpertide ve bu uzantıda, orada kalabilirdi. Ama bu, sayfanın yazılışını, bir hayatın çizimini sezilemez bir şekilde değiştiren Tanrı'nın elini elimizin üzerine koymasıyla olan olayları dikkate almamak olurdu. Bir esinti başlar, bir fırtınaya dönüşür: Pérouse ve Assisi Cumhuriyetleri arasında bir savaş çıkar. O da oradadır. O, orada olmamayı düşünemez. Uzun zamandır şövalyelik ve zafer hayalleri kurmaktadır. Ayrıca, iyileşmiş yaralara sahip bedeni ve savaşarak gençleşmiş ruhuyla Assisi'nin genç kadınlarına dönmek ne büyük bir mutluluk olacaktır. Fakat ülkesinin güzellerini en az bir yıl boyunca görmez. Esir alınmış, hapsedilmiştir, hastalık nedeniyle zayıflamış bir hâlde oradan çıkacaktır. Ama hâlâ neşelidir. Birlikte esir tutulduğu arkadaşlarını teselli eder, bölümündeki en güzel şarkıları o söyler. Buraya kadar sevinçli hâli ışıltılı bir gençliğin, dünyanın efendisi olduğu için

geleceğinden emin ayrıcalığı olarak değerlendirilebilirdi. Oysa işte sevinci, tüm bu ayrıcalıklarından uzakta, bir hapishanenin karanlığında sürüyor ve büyümeye devam ediyor. O hâlde bu sevincin kaynağı başka yerdedir, basit bir dünya sarhoşluğunun çok ötesinde bir yerde. Yunus'un balinanın karnında kalması gibi o da bu hapishanededir: Aydınlık hiçbir şey yoktur ona erişen. Bu yüzden şarkı söyler. Bu sayede şarkısında bir ışıktan daha fazlasını, bir dünyadan daha fazlasını bulur: Gerçek evini, gerçek doğasını ve gerçek yerini.

Şehirlerde, mesleklerde, ailelerde yaşarız. Ama gerçekte yaşadığımız yer aslında bir yer değildir. Gerçekte yaşadığımız yer günlerimizi geçirdiğimiz yer değil, neyi umut ettiğimizi bilmeden umut ettiğimiz, bize şarkıyı söyletenin ne olduğunu bilmeden şarkı söylediğimiz yerdir.

1202 yılında hapse atılır, 1203'te serbest bırakılır, 1204'de hastalanır. 1202 ile 1204 arasında tek boynuzlu at ve semenderin cırcır böceğine dönüşümü başlar: "Cırcır böceğinin doğası, söylediği şarkıyı sevmek ve yemek aramayı istemeyecek, sonunda şarkı söyleyerek ölüp gidecek kadar bundan zevk almaktır."

Gölgelenmiş Birkaç Kelime

Kuş tüyü ve ateşin yoğunluğu altında uyuklanır. Bir hastalık yavaşça atlatılır. Hastalık biraz abartılır, herkes kendine düşen rolü oynar: Anne ve oğlu. Hizmetkârın eski, neredeyse unutulmuş hareketlerini yeniden keşfeden anne: Çocuğun saçını okşayan yumuşak bir el, soluk kalbi üzerinde ışıktan bir el. Yenidoğanların görkemiyle hayata yeniden tutunan çocuk: Tüm ev halkını harekete geçirmeye, tüm melekleri diken üstünde tutmaya yeten bir iç geçirme. Arkadaşlar yatağının başucuna gelip onu ziyaret eder. Genç kadınlar sağlığından endişe duyar. Hiç kimse tam olarak neyi olduğunu bilmez. Biraz fazla açık renkli, süt rengi bir ten ve bir de gözlerin derinliklerindeki o parlaklık. Evet, aslında insanları şaşırtan, endişelendiren budur: Göz bebeklerindeki bu saman alevi. Sanki için için yanan bir ateştir. Bir yangın çıkacağı korkusunu uyandırır.

Yatağında bir o yana bir bu yana döner. Hayatı içerisinde bir o yana bir bu yana döner. Yatak örtüleri kırışmıştır, dokunuşları keyif vermez, derisine sürter, kat yerleri bedeninin kızarmasına neden olur. Hayat paramparça olmuştur, ondan alınan keyif azalmıştır, ruha sürtünür, hayalleri yıpratır. Bundan kimseye söz edilemez. Bu hayatı bir başka hayat için terk etmek istediğinden ve bunu nasıl yapacağını bilmediğinden

kimseye bahsedilemez. Yakınlarınıza nasıl "Bugüne kadar beni yaşatan sevginiz, şimdiyse beni öldürüyor" dersiniz? Sizi sevenlere sizi sevmediklerini nasıl söylersiniz?

Ateşin çıkmasına ve yatakta kalmaya engel olan üç kelime vardır: Hayatı değiştirme arzusu. Amaç bu. Açık ve basit. Hedefe götürecek olan yol ise görünmez. Hastalık gidilecek bir yönün olmamasıdır, hangi yolun seçileceğinin bilinmemesidir. Bir sorunun karşısında değil, onun içindesinizdir. Aslında soru kendinizsinizdir. Yeni bir hayattır istenen, ancak eski hayatın bir parçası olan isteğin artık hiçbir gücü yoktur. Sol elinde bir bilye tutan ve onu ancak sağ eline bozuk para konulduğuna emin olunca bırakan çocuklar gibisinizdir. Yeni hayat, eskisini kaybetmemek koşuluyla istenmektedir. Geçiş anını, elin boş kalma zamanını bilmemek koşuluyla. Sizi hasta eden, normal sağlıktan daha üstün olan, onunla kıyaslanamayacak bir sağlığın yaklaşıyor olmasıdır. Ama buna direnirsiniz. Her şey sizi geriye çeker, anne, arkadaşlar, genç kadınlar. Bu hayatı artık o kadar çok sevmezsiniz ancak en azından onu oluşturan şeyleri bilirsiniz. Eğer bu hayatı terk ederseniz artık hiçbir şey bilmeyeceğiniz bir zaman dilimine gireceksiniz. Ve sizi korkutan da işte bu hiçliktir. Sizin tereddüt etmenize, boş yere çabalamanıza, teklemenize ve en sonunda da eski yollara geri dönmenize neden olan bu hiçliktir.

1205 ilkbaharı. Yeniden bir savaş. Bu devirde savaşlar eksikliğini hissettirmiyor. Savaşın sonu, bir bölgenin üstünlüğünü ilan etmesi, tek bir efendinin tanınmasıdır. Dünyada yalnızca bir kişi için olan bir yer yoktur. Efendi benim, der Papa. İmparator ise benim der. Ardından savaş başlar, her zaman böyle başlar ve asla sonuçlanamaz. Françesko, Papa'nın çağrısına yanıt verebilmek için hastalığı yener. Bu sefer gerçekten yener. Benliğinde Tanrı varsa, nasıl başarısız olunabilir ki? Kendini tamamen işlerine adamış, daha uzaktaki bir baba gibi gördüğü Papa'nın

askerleri arasına girerek, kumaş tüccarı babasını gururlandıracak şekilde mükemmel silahlarla donanır ve bir prens gibi giyinir. Gümüş, gençlik ve aşktan oluşan üç katlı zırhı ile atının üzerinde Assisi'den ayrılırken, baş meleğin güzelliğine sahiptir. Ona tezahürat ederler, dünyanın tozu dumanında dimdik ilerleyerek uzaklaşmasını izlerler. O güne kadar hiç bu kadar güzel olmamıştır, yaklaşan tehlikelerle daha belirgin hâle gelmiş olan bir güzelliktir bu. Hiç bu kadar sevilmemiştir. Rüya gören ve rüyasında zafer kazandığını gören bir insanı kim uyandırabilir? Spoleto şehrinde bir uyku sırasında gelen başka bir rüya dışında hiçbir şey, hiç kimse. Tarihî kayıtlar diyor ki: Tanrı onunla konuştu ve onu yolundan alıkoydu. Tarihçiler insanları birer kukla, Tanrı'yı ise bir vantrilok olarak gösteriyor. Spoleto'da bir şey oluyor, evet. Fakat net bir şey değil. Ne davullarıyla gelen baba Tanrı ne de yıldırımlarla yükselen sesiyle En Yüksekteki. Sadece uykudakinin kulağına nazikçe fısıldayan, konuşabildiği tek şekilde, alçak sesle konuşan En Alçaktaki. Bir rüya kırıntısı. Bir serçe cıvıltısı. Ve bu, Françesko'nun fetihleri bırakması ve ülkeye geri dönmesi için yeterli olur. Gölgelenmiş birkaç kelime bir hayatı değiştirebilir. Bir hiçlik sizi hayatınıza götürebilir, bir hiçlik sizi ondan uzaklaştırabilir. Bir hiçlik her şeye karar verir.

Oyalanıyor. Zaman geçiriyor. Başka ne olacak ki? Savaş artık onu ilgilendirmiyor, ticaret ona çekici gelmiyor. Oysa bunlar dünya üzerinde insanın gerçekleştirdiği iki temel eylem, adının kendinden daha önde olmasını sağlayan iki faaliyettir. Öldürülmeden öldürmek, kaybetmeden kazanmak: Bu iki iş, hayatı yönetir. Aşk bağı ise bu ikisinin sadece bir çeşididir. Aşk bağı cinsiyetler arasındaki savaş ve ticaret bağıdır. Veya daha doğru bir deyişle: Aşk bağı yoktur çünkü aşk da yoktur. Aşk yoktur çünkü kederden başka bir şey yoktur –dünyada bir şey ifade etmiyor olmanın verdiği kederden; imparator,

papa ve onların tebaaları arasında eşit şekilde paylaşılmış olan kederden. İmparator ben der. Papa ben der. Küçük yaştaki çocuk ben der. Ve üçü birden, imparator, papa ve süt çocuğu, aynı kum havuzu içinde ölümüne savaşır.

Ve Françesko artık hiçbir şey söylememektedir. Hâlâ şarkı söylemektedir. Giderek daha fazla şarkı söylemektedir. Perouse'daki hapishane, Assisi'deki hastalık ve Spoleto'daki rüya: Hırsın kötü kanını alıp götüren üç ayrı yara. Geriye yalnızca nedensiz şekilde varlığını şimdiye kadar sürdüren bu sevinç kalmıştır. Arkadaşlar, kızlar, oyun: Bunların hiçbirini artık yeteri kadar eğlenceli bulmamaktadır. Artık dünyada genç olmak ve sevilmekten daha büyük bir zevk beklemektedir. Haftalar geçer. Bayramlar birbirini izler ve giderek birbirine benzer. Hâlâ düzene uymayı sürdürmektedir ancak denildiği gibi artık orada değildir. Bir şeyleri gerçekten orada bulunmadan da yapmak mümkündür. Orada hiç olmadan hayatının bir bölümünü sürdürülebilir, konuşabilir, çalışabilir, sevebilir. Nihayet bir gün, 1205 yılının sıcak bir yaz günü, normalden daha şatafatlı bir davet verir. Çok süslü, çok şaşaalı, türünün son örneği bir yemek daveti verir. Ve böylece bir eğlencenin sisleri ardında, bedeni yarısına kadar gecenin karanlığına gömülmüş, en aydınlık yüzü tanıdıklarına dönük bir biçimde onları terk eder.

Bu eğlencelerden kendisini küllere bulamak için kaçmaz. Genç kızların taze bedenlerini geride bırakıp katedrallerdeki canavar yağmurlarına sığınmaz. İçinden çıkıp gittiği dünya değil, kendi benliğidir.

Şarkı söyleyecek nefesin hiçbir zaman eksilmediği, dünyanın yalnızca sonsuz bir şekilde sürdürülen tek bir temel nota, her şeyde ve her yerde sonsuz bir şekilde titreşen tek bir ışık hüzmesi olduğu yere gider.

Şehirden kaçar, yok olur. İnsanlara göstermeye cesaret

edemediği bir sevgilisi olan kişi gibidir. Sevgilisini hemen bulamaz. Onu elleriyle tamir ettiği terk edilmiş kiliselerde arar. İçinde olan bu söz, en sonunda verilen o emir: "Git ve yıkılmış evimi onar." Bu naif adam, Tanrı'nın evinin kilise olduğunu düşünmektedir. Bir çocuk gibi buna itaat eder. Harfi harfine, ihtimamla. Eski taşları taşır. Artık periler ve tarla fareleri dışında kimsenin ziyaret etmediği şapelleri süpürür. Tozlar tırnaklarının altına girer. Yorgunluk kaslarına işler. O, şarkı ve temiz su ile yaşayan küçük bir cesur duvar işçisidir.

Seyahat etmeye devam eder, öncekilerin tam aksi şekilde olan seyahatlerdir bunlar: Zafersiz, silahsız, habersiz. Roma'ya gider çünkü orası uzaktır. Orada onu kimse tanımamaktadır. Eskiden güzel kızların etrafında dolaştığı gibi orada dilencilerin etrafında gezinir. Av hayvanlarını koklayan bir köpek gibidir. Aradığı şey yoksulluk değildir. Aradığı şey hiçbir paranın sağlayamayacağı bolluktur. İçgüdüsel olarak hakikatin yüksekte değil, alçakta; varlıkta değil, yoklukta olduğunu bilir. Peki hakikat nedir? Hakikat bizim dışımızda bir şey değildir. Hakikat ondan edindiğimiz bilgide değil, onun bize verdiği zevktedir. Hakikat hiçbir şeyin asla söndüremeyeceği bir zevktir, hırsız bir saksağan olan ölümün bile çalamayacağı bir hazinedir. Ve o, bu hazineye çok yaklaşmıştır. Bunu bilmekte, hissetmektedir. Fakat hâlâ sevinci ile kendisi arasında, Tanrı'da ışıldayan o dünya ile kalbinde yanan dünya arasında bir gölge durmaktadır. Ellerini, duvardaki görünmez bir çatlak, ruhun fayı ve şarkının çatlaması üzerinde gezdiren duvar ustasının kesin tavrıyla ortaya koyduğu son bir tereddüdü vardır: "Cüzzamlıları görmek bana son derece acı verici geldi." Yoksulluk, maddi akıbetinde, onu çekmektedir. Yoksulluk, bedensel hakikatinde, ona itici gelmektedir. Sevinci henüz dünyanın bu noktasına erişmemiştir. Peki bir şeyi kendisi dışında bırakan bir sevinç nedir? Hiçbir şeydir.

Hiçbir şeyden bile daha az bir şeydir. Yarım ağızla ifade edilen bir aşk. Aşksız bir aşk. Tüm diğer hisler gibi geçirgen, kırılgan bir his. Burjuvalar bir yoksulun kendi çıkarlarına uygun olmasını hayal eder. Papazlar bir yoksulun kendi beklentilerine uygun olmasını hayal eder. O, Assisili Françesko ise hayal etmez artık, hiçbir şey hayal etmez. O görür: Yoksullukta hoş olan bir şey yoktur. O, bir bozukluk, bir acı, bir ağrılı yaradır, evet. Ama kesinlikle hoşa gidecek bir şey değildir. Ne yoksul ne de zengin, hiç kimse aşkı doğal olarak hak etmez. Aşk doğal olarak yoktur, yalnızca bir ayna üzerinde dalgalanan su birikintisi vardır, iki menfaatin anlık birliği, savaş ve ticaretin bir karışımı vardır. Doğal olan, size benzeyen ve size hoş gelen sevme biçimidir: Size eşlik eden arkadaşlar, parfüm sürmüş kadınlar. Doğaüstü olan ise, Assisi yakınındaki cüzzam hastanesine girmek, odadan odaya dolaşmak, bir köylününki gibi sakin, sessiz adımlarla yürümek, size yaklaşan beden parçalarını izlemek, omuzlarınıza dokunan, yüzünüzü elleyen o kirli elleri hissetmek, hayaletleri seyretmek, onları uzun süre, sessizce, özellikle büyük bir sessizlik içinde bağrınıza basmaktır: Onlara Tanrı'dan bahsedilmeyecektir. Onlar dünyanın diğer tarafındandır. Onlar dünyanın dışarıya ittikleridir, onlar ölülerin rahat uykusundan ve yaşayanların zevklerinden mahrum olanlardır. Dünyaya dair bilgileri, bu genç adamın jestinin, kendisinden değil Tanrı'dan kaynaklandığını anlamalarını sağlamaktadır: Yalnızca En Alçaktaki bu kadar sade bir lütuf ile bu kadar derin bir saygı gösterebilir.

Oradan kalbinde ateşler yanarak, yanakları al al çıkar. Aslında oradan çıkmaz, oradan asla çıkmayacaktır. Efendisinin evini bulmuştur. Artık En Alçaktaki'nin nerede olduğunu bilmektedir: Yüzyılın aydınlığının ulaşmadığı yerde, hayatın her şeyden yoksun olduğu o yerde, hayatın yalnızca yabani bir hayat, sıradan bir harika, zavallı bir mucize olduğu o yerde.

Beni İzle, Birazdan Gideceğim

Ailenin çocuğu beslediği bir dönem vardır ve bir de ailenin çocuğun beslenmesini engellediği bir dönem. Bu iki dönemi ayırt edebilecek olan ve bu durumdan mantıklı bir sonuç çıkarabilecek olan tek kişi çocuğun kendisidir. Gitmek. Savaşmak değil. Kesinlikle savaşmak değil, gitmek. Bir erkek çocuk için babasına karşı zihniyle bir direniş göstermekten muhteşem bir şey yoktur. Birisine karşı gelmek, ondan kendinize bir şeyler katmaktır. Erkek çocukları babalarıyla yaptıkları bir kavgada kendi güçlerine güç katar ve hayatlarının sonlarında tuhaf bir şekilde babalarına benzerler.

Assisili Françesko, kesin bir içgüdü doğrultusunda, babasının kendisine karşı açtığı dava –oğluna karşı onu evlatlıktan reddetmek ve Françesko'nun yersiz olarak papazlara dağıttığı mağaza kazancını geriye ödemesini sağlamak için açılmış gerçek bir dava– nedeniyle yolculuğuna bir süre ara vermek zorunda kalır. Babaların erkek çocuklarına karşı açtıkları davalar genellikle sinsi, öfkeli, günlerin döngüsünde sonsuz bir şekilde uzayan, kesin bir şekilde ifade etmesi ve sonuçlandırması zor davalardır. Bu ise bir babanın gazabının şahidi olarak davet edilen piskoposların ve iyi insanların önünde gerçekleştirilen oldukça görünür bir dava olmuştur.

Assisili Françesko o gün hiçbir şey söylememiştir. Sesini duyurmak için herhangi bir şey söylemesine gerek yoktur. Sadece bir hareketi yeterlidir. Babasının sözleri ciddidir, etkilidir. Oğulun sessizliği buna yavaş yavaş karşılık verir, babayı kelime kelime alt eder.

"Bak. Kendi bedeninden gelen bedene, kendi kanından gelen kana bak. Bana iyice bak, uzun uzun bak. O, bir ışık hüzmesi altında kalmış gibi kıstığın gözlerinle bak. Bana o zeki, buruşuk, dünyadaki hiçbir şeyden mahrum kalmama arzusuyla kör olmuş, hak ettiklerini gören o gözlerle bak: Evet bana iyi bir kumaşı inceleyen o tüccar gözlerle, güzel bir kadının geçişini izlerken parıldayan o erkek gözlerinle istediğin kadar bak. Baba Bernardone ve oğul Françesko. Sen benim babamsın ama ben artık senin oğlun Françesko değilim. Ben alçaktaki adı, annemin bana vermek istediği adı, kalbin için çok hoş, işlerin için çok verimli olan Fransa topraklarında gömdüğün o adı alıyorum. Seni suçlamıyorum. Seni hiçbir şey için suçlamıyorum ve şüphesiz ki bizi ayıran şey de bu. Jean adını bilinmezliklere gönderdiğin için seni suçlamıyorum. Uzaklaşılan şeyi, bu uzaklaşma eylemi korur. O ad hâlâ orada, o adı bugün yeniden buldum. Hizmet etmeye hazır, beni bekliyor. Dünyanın şarkısına göz kulak olan Jean, sesinin kafesinde altından bir kuşu tutan Jean. Büyük ve sadık bir köpek gibi güneşi koruyan Jean. Vaftizci Yahya ve Havari Yuhanna. Kitabının ilk cümlesini biliyorsun: Başlangıçta Söz vardı ve Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'daydı ve Söz Tanrı'ydı. Senin gibi insanlar için başlangıç ne olabilir: Kazanılan ilk para, çimenlerin üzerinde birlikte olunan ilk kız? Benim için başlangıç Tanrı'nın bu sessizliğinde, Söz'ün bu gücünde. Sen benim babamsın. Sen yalnızca benim günlerimin başlangıcından beri babamsın ki bu günlerin sayısı da oldukça az. Her şeyi senden çok önce, yuka-

rılarda, tekrar ediyorum. Bir somon gibi sonsuz sulara geri dönüyorum. Bu ikisinin, esrik sözün ve sessiz Tanrı'nın arasında gidip geleceğim. Bu ikisi arasında bir mesafe yok, hiçbir mesafe yok ama araya sokulmayı, ruhuma kendisine uygun olan inceliği, gerekli olan alçak gönüllülüğü vermesini bileceğim. Alçak gönüllülük, bu kelimenin kökenini biliyor musun? Latince öğretmenim bana bunu öğretmişti, sen onun derslerini dikkate almamışsındır, çok basit, dinle bak: *Humilite* (alçak gönüllülük) toprak, dünya anlamına gelen Latince *humus* kelimesinden gelir. Ve işte döndüğüm yer de orasıdır, gittiğim yol oraya doğrudur, kardeşim yeryüzüne doğru, sevgilim yeryüzüne doğru. Bana bu ikinci adı, Françesko adını vermekle çok iyi yaptın. İlk ad ile yer çekimini aldım, yokluğunda yer çekiminin ağırlıktan başka bir şeyi ifade etmeyeceği sevinci aldım. Evet, iyi yaptın. Baba rolünü çok iyi oynadın. Bir çocuk için, çocuğu birbirlerine karşı koruyan iki ebeveyni olması iyidir: Baba, çocuğu yiyip bitiren bir anneden korumak için; anne, çocuğu baskın bir babadan korumak için. Size bir sitemim yok ancak, artık sizi terk etmem gerekiyor, artık babamın işleriyle ilgilenmem gerekiyor, zenginlere kumaş satan babamın işleriyle değil, yağmur, kar ve kahkaha ticareti yapan babamın işleriyle. Artık annemin işleriyle ilgilenmem gerekiyor, kendi oğlunu komşu çocuklarına tercih eden annemin işleriyle değil ama herkese aynı sertlik ve şefkati gösteren annemin işleriyle, annem toprağın, annem gökyüzünün işleriyle. Dediğimi anlıyor musun? Hiçbir şey söylemeden dediğimi anlıyorsun, sen ve piskoposlar önündeki sessizliğimle, burada bugün mahkeme önündeki sevincimle anlıyorsun ki ben sana karşı gelmiyorum. Karşı gelmek için ortak bir evi paylaşmak gerekir, ortak bir dili paylaşmak gerekir. Ortak menfaat gerekir ve bizde artık bunların hiçbiri yok. Sen kendi kendine bunun son yardımın,

son babalık görevin olacağına karar veriyorsun. Bana açmış olduğun dava beni senden kurtarıyor. Burada babalık eserin tamamlanıyor, burada bu eserin, sana eşlik eden bu saygıdeğer insanların karşısında, temsil ettiğin kanunun moru[5] altında, mükemmeliyetini tanıyor. Baba, kanunu söyleyendir. Peki, o hâlde söyle bana; küçük bir oğlan çocuğu gibi paranın kanununu, ciddiyetin kanununu, ölü dünyanın kanununu kabul eden bir baba neyi ifade eder? Ve tüm bu gürültünün nedeni nedir? Kasandan aldığım ve kilisesinin tamiri için bir papaza armağan ettiğim ama söz konusu papazın senden ve nüfuzlu adından korkarak almayı reddettiği ve tozların arasına savurduğu birkaç kuruş için. O da sonsuz giyim malzemeleri tüccarı, dua ve mayasız ekmek tüccarı, o da bana çok iyi hizmet sundu. Bana, görmeden vermem gerekenin para değil, hayatım olduğunu gösterdi ve bana bu hayatı ayinlerinde konuşma işini yapanlara değil, inlemek için bile kullanacakları bir dile sahip olmayanlara vermem gerektiğini gösterdi. Beni izle, birazdan gideceğim. Papaz senden korkuyordu ve sen de paranı kaybetmekten korkuyorsun. Fare kediden korkar, kedi köpekten korkar. Diğerleriniz de farklı değilsiniz, ahlakınız altında terliyor, ilkeleriniz altında korkudan titriyorsunuz. Başlangıçta korku vardı ve korku kanunla birlikteydi ve korku sizin eşsiz kanununuzdu. Beni izle, birazdan gideceğim. Artık sizin kanunlarınız önünde diz çökmeyeceğim, ben tek efendimi buldum. Senin tüccarlık deneyiminden faydalanacağım. Sonsuzlukla el ele çalışacağım, ruhumun son parçasına kadar bununla ilgileneceğim ve bunun karşılığında da tüm yaratılışı alacağım. Kazançlı iş: Bir yanda soyumdan gelen sahte para, diğer

5 Kraliyet mavisi, bordo ve mor geleneksel olarak zenginlik, asalet ve lüksle ilişkilendirilen renklerdir. Roma İmparatorluğu'nda konsüller, kardinaller bu renkte giysiler giyerlerdi.

yanda ise dünyanın tüm aşkı. Seninkinden çok daha farklı bir zenginliğe sahip olacağım. Kaybettiklerim doğrultusunda zengin olacağım. Manevi dünyanın maddi dünyadan hiçbir farkı yoktur. Manevi dünya maddi dünyanın nihayetinde dengesini sağlamış olan hâlidir. Manevi dünyada servete sahip olmanın yolu iflas etmekten geçer. Beni izle, birazdan gideceğim. Eskimiş tarihi sürdürmek için, mağazayı işletecek ve soyadını taşıyacak bir başkasını bulman gerekecek. Baban ticaret yapıyordu ve onun ardından sen de ticaret yaparak ona itaat ettin, büyümekten vazgeçtin. Orada çokça, derin derin düşündüm, hayır kitaplar üzerine değil, biliyorsun okumak en iyi olduğum alan değildir, mürekkep yalamış bir keşiş değilimdir, ışıklar altında eğitilip pişmemişimdir ama en sonunda etrafıma baktım ve yirmili yaşların neşeli hengâmesini geçirmiş olan erkek çocuklarının ne hâle geldiğini gördüm. Babalarının koltuğunu devraldıklarını gördüm, yüzlerindeki kırışıklıklar dâhil, babalarının olan her şeyi devraldıklarını gördüm. Bu kadar az yaratıcılık insanı umutsuzluğa düşürür. İnsanlar çocukları olduğu için olgunlaşmaları gerektiğini düşünürler. Eşlerini aldatmaya cesaretleri olmadığı için onları sevdiklerini düşünürler. Aslında yaşlanmaktan başka hiçbir şey yapmamış olacaklar. Aslında yaşlı olmaktan başka hiçbir şey yapmamış olacaklar. Beni izle, birazdan çocukluğun yollarından gideceğim. Tanrı'ya vermek için aldığım birkaç kuruş borcum var sana. Sen nesnelerin fiyatını bilirsin, sen nesnelere dair onların fiyatlarından başka hiçbir şey bilmezsin; bak, kıyafetlerimi çıkarıyorum, senin karşında, piskoposların ve tüm bu iyi insanların karşısında çırılçıplak kalıyorum. Kıyafetlerin bu tabla üzerinde oluşturduğu yığına bak. Ölç, biç, hesapla: Sana olan borcumu ödedim. Artık sana hiçbir borcum yok, artık bir taş gibi, bir çimen tohumu gibi, karanlık gecede görülen ilk yıldız gibi

yoluma çırılçıplak devam edebilirim. İbrahim uyandı. Bu ondan durmaksızın talep edilmişti. Ondan ailesini, ülkesini, arkadaşlarını terk etmesi talep edilmişti. Bu talep sonsuz bir arzuyu dileyenlerin her biri için bitmez bir şekilde dile getirilmişti. İbrahim de kalktı ve gitti. Ve Musa ve Davut, hepsi de kalktılar ve kalktıklarında dil kıyafeti, arkadaşlık kıyafeti, bilgelik kıyafeti üstlerinden sıyrıldı ve hepsi çırılçıplak kalan kalplerinde sonsuzluğu ağırladı. On iki miskinle birlikte etrafta dolaştığını görüp utanan annesinin eve girmesi için ısrar ettiği İsa, annesine yanıt verdi: Gerçek ailem nerede, benim ailem kimlerdir? Ama annesi bunu anlamadı, o hâlde sen nasıl anlayacaksın ki? Ben gerçek aileme geri dönüyorum. Kim olduklarını, nereye gittiklerini bilmeden gitmiş olanların yanına dönüyorum. Ah sevgili tüccar babam, ah benim büyümemi engellemek isteyen babam, gerçek sevecenliğe erişmek için şiddet gerektiğini biliyor musun? Oğlunun bu çılgın sevecenliğin delisi olduğunu biliyor musun? Bu benimsediğim boş bir hayal değil. Bu benim aradığım saflık değil. Saflık, saf olmayanı kendi dışında bırakıyor ve ben artık dışarıda kalanlar olmasını istemiyorum, ben artık korodaki melekleriyle, sokaktaki şeytanlarıyla, Noel zamanı pastanenin vitrinine yüzünü dayayan yoksullar gibi vitraylı camlarına yüzü dayanmış bir kilise istemiyorum. Çıplak ve kardeşçe bir yaşam dışında hiçbir şey istemiyorum. Ah benim akılcı babam, ah benim mantıklı babam, sana her şeyin bir yeri olduğu öğretildi, dolayısıyla sen de herkesin bir sınıfı olduğunu düşündün ve ben sana böyle olmadığını söylemeye geldim: Ancak cennette yerimizi, sınıfımızı bulacağız. Gelecek olan, mutlaka gelecek olan, şüphesiz gelecek olan o günü beklerken, pantolon cebinin diplerinde kalmış bozuk paralar gibi Tanrı'nın huzurunda sıkışıp kalacağımız o günü beklerken, tüm kapalı bahçelerden geçmeyi, tüm taş du-

varların üzerinden atlamayı, düzensizlik içinde her yere gitmeyi istiyorum. Dün prensesler ve şövalyeleri hayal ediyordum. Bugün ise hayalimden daha büyük olan şeyi buldum. Aşk, uykudaki hayatımı uyandırdı. Hayatı buldum ve ona doğru gidiyorum, onun için savaşacağım ve onun adına hizmet edeceğim. Ben gidiyorum, sen buna karşı ne yapabilirsin? Sahip olduğum tüm giysileri sana bırakıyorum. İnsanları onlara verdiklerimiz ölçüsünde elimizde tutabiliriz. Bana verdiğin her şeyi iade ettim, yaşam hariç. Ama artık yaşam bana senden gelmiyor. Yaşam bana yaşamın kendisinden geliyor ve ben ona doğru gidiyorum, gözleri kar beyazı arkadaşıma gidiyorum, küçük kaynağıma, tek eşime. Yaşama, yalnızca yaşama. Yaşama, tüm yaşama."

Çırılçıplak hâlde babasından uzaklaşan genç adam. Yoksulluğun toprağında sakince dans eden çocukluk.

Bir süre sonra İncil'deki bir cümle kıyafet seçimini belirliyor: Yalnızca bir taneye ihtiyaç var. Mevsimler bazen insanlara haşin davranır ve dünya her zaman sefa yeri değildir.

Kaliteli kumaşlar satan tüccarın oğlu, kötü kumaştan yapılma bir tunik giyecek ve kemer yerine de bir kordon takacaktır.

Dört Bin Yıl ve Toz Duman

Duruşmadan birkaç saat sonra, bir dilenciyle karşılaşır ve babasının vermeyi reddettiği hayır duasını ondan diler. Peki, gerçek bir hısımlık sunulduğunda, gerçekten onun peşinden gidebilecek midir? Gerçek baba hayır dileyendir, lanet okuyan değil. Gerçek baba sözleriyle çocuğun gideceği yolu açandır, onu kırgınlığının ağlarına düşüren değil.

Ormana gider, eğrelti otları ve dallardan bir kulübe inşa eder. Görülebileceği üzere orada taşların üzerine diz çökmüş veya çimenlerin üzerine uzanmış olarak dua eder veya uyur, evet, görülebileceği üzere dört bin yaşındadır. Dört bin yıl ve toz duman. İbrahim'le aynı yoldan gelir. Kuzenleri, yeğenleri ve amcaları orada, onun yanındalar, kudretli Tanrı'nın sevgili sekreteri Kral Davut'un ilahisini okudukları İncil'e gömülmüşlerdir.

O zaman önünde bir delilik veya azizlik kariyeri beliriyor. Başlangıçta aralarında bir fark yok. Ancak sonraları büyüyor, sonraları görünür hâle geliyor. Başlangıçta deli ve aziz ikiz kardeşlermiş gibi birbirlerine benziyor. Başlangıçta ikisi de gerçeği söylüyor. Başlangıçta deli de aziz de gerçeği söylemenin ahmakça kaygısını taşıyor. Ancak daha sonraları bu ikisi birbirinden ayrılıyor. Deli, gerçeği söylerken o gerçeği

kendine yontan ve onu kendi çıkarına göre saklayandır. Aziz ise gerçeği söylerken bir mektup zarfının üzerine eksik olan alıcı adresini girer gibi, onu asıl alıcısına iletendir. Deli, ben gerçeği söylüyorum demek ki deli değilim, der. Aziz ise, ben gerçeği söylüyorum ama kendim gerçek değilim, der. Aziz olan ben değilim yalnızca benim sizi kendisine yönlendirdiğim Tanrı'dır, der aziz. Deliler ve azizler tarih boyunca yan yana yer almıştır. Birbirlerinin yanından geçer, birbirlerini arar ve bazen delinin en büyük üzüntüsü, en güzel felaketinde bir araya gelirler. Dört İncil yazarından üçü "mekânı mezarlar olan ve kimsenin bir zincirle dahi bağlı tutamayacağı" bir cinliden İsa tarafından kurtarılmayı anlatır. Deliye eşlik eden ölülerdir. Yüzü gölgelere dönüktür. Onun başına geçmişten başka bir şey gelmez. Hiçbir şeye hatta hiç kimseye bağlanamaz; yaşayanlarla birlikte, yaşayan herhangi bir hikâyeye bağlanamaz. Aziz ise şimdiyi bereketlendirmek için pruva gibi yüzünü geleceğe dönmüştür; her türde melek tarafından taşınan Tanrı poleni. Aziz, yakını uzağa, insani olanı kutsal olana, yaşayanı yaşayana bağlamayı bırakmaz.

"Elimi yuvaya sokup kuş yumurtalarını toplar gibi insanların varlıklarını topladım." İncil'de konuşan bu kişi büyük peygamber Yeşaya. Onun önünde altın ve ateşle yüklü sesinin arabasını çeken ekin biçici Yeşaya. Mürekkepten tel kafes ardında kendini gösteren tavus kuşu Yeşaya. Sesinden tüyleri titreyen Yeşaya ve kükreyen Tanrı; kıskanç bir Tanrı, kıskançlıktan delirmiş bir Tanrı, bir şeytandan daha beter bir Tanrı, dünya denilen benekli yumurtayı avucunun içine gizleyip herkesten kaçıran bir çocuğa benzeyen bir Tanrı, birden parmaklarını sıkan, parmaklarını beyazlaşana dek sıkan ve yumruğunu son saniyeye kadar sıkılı tutan, ta ki kabuk üzerindeki ilk çatırdamaların öncesine kadar bırakmayan bir Tanrı. İncil, insanın

Tanrı'nın suretinden yaratıldığını söyler ve insan ve Tanrı'nın, öfkelerine kadar birbirlerine benzediği doğrudur. İnsan için acı çekmeden sevmek ne kadar zorsa Tanrı için de neredeyse aynı derecede zordur. Bu güvenilmez kil ve ruh karışımı, bu ağzına kadar balçık ve gürültü dolu kalp nasıl umutsuzluğa sürüklemez ki? Çünkü en sonunda, sonların sona erdiği yerde, bu palavraya dönen harikaları tasarlayan kimdir, sakinleri tarafından çirkinleştirilmiş bu evi hangi duvar işçisi yapmıştır? "Bunları yapıp gerçekleştiren kim? Bu, kuşakları başlangıçtan beri çağırandır. Ben, Yahve, ilkim; sonuncularla da yine ben olacağım." Söz'ün ateşini söndüren hokkabaz Yeşaya'dır. Ayı oynatıcısı Yeşaya'dır ve dans eden, zincirlerini kıran ve hiddetle, korkunç bir hiddetle ve o anda teskin edilemeyen, teskin edilme yolu olmayan minicik bir bebeğinkiyle kıyaslanabilir bir hiddetle sarhoş olmuş olan ise Tanrı'dır. Haklı olarak öfkelenmiş olan Tanrı: Her şeyi bana borçlular. Ben olmasaydım önlerinde yalnızca balçıktan bir yeryüzü, umutsuz bataklıklar olacaktı. Bir kamışın gövdesine benzeyen nemli damarlarında nefesimin ateşi olmasaydı bir hayata sahip olmanın ve onunla ne yapacaklarını bilememenin sarhoşluğunu asla tanımayacaklardı. Aptallar. Hayat yalnızca verildiği için olmuştur başka hiçbir şey için değil. Her şeyi bana borçlular ve işte daha doğar doğmaz, bacaklarının üzerinde sendeleyerek durmaya çalışırken benden kopuyorlar, benim nefesimi kara nefesleriyle kirletiyorlar, nefeslerinden benim nefesimi çıkarıyorlar ve kuru kilden yapılma, ağzına kadar sirkeyle doldurulmuş, tıka basa çamur yerleştirilmiş kül dolu vazolar hâline geliyorlar. Dünyanın kafatasına sesinin bastonuyla vuran Yeşaya'dır ve Tanrı'dır kendini paralarının yakınında tutmayı yeğleyen Baba Bernardone gibi kendini ruhlarının yakınında tutmayı tercih ettiğinde, hesap yaptığında ve kendini artık onların

içinde bulamadığında işte o zaman gürleyen, o zaman kükreyen, lanet okuyan ve bu çocukların ona nereden geldiğini sorgulayan. Yeşaya ve Tanrı'dır dünyanın başlangıcı, Tanrı'nın yeryüzündeki ilk adımları. İnsanlar başlangıçta Tanrı'ya alışma konusunda sıkıntı çekmiştir. Tanrı başlangıçta insanlara alışma konusunda sıkıntı çekmiştir. Ve on üçüncü yüzyılda hâlâ başlangıçtaydık. Yirminci yüzyılda da çok ilerlemiş değiliz, botlarımızın üzerindeki pisliğin ve şık kıyafetlerimizin üzerindeki kurumuş kan lekelerinin kanıtladığı gibi; Tanrı'nın ve insanlara yansıyan bu gazabının biraz daha derinine saplanarak yerimizde saymak dışında bir şey yapmadık.

Assisili Françesko, Yeşaya'yı ve tüm peygamberleri, Kitap'ın ateşten bir kemiği kemiren köpeklerini, bir sesin çimenliğinde uzanmış olan melekleri tanıyor. Sürekli duyduğu için İncil'i çok iyi biliyor. Onun, bir sözün kitabı olduğunu biliyor: Söz bir kere söylenir. Ona artık başka bir şey eklenemez, içinden bir şey çıkartılamaz. Saf insanların gülüşü ve bilgelerin beyaz yüzü, ruhun parıltılı balıklarını tuzağa düşürmek için bir ağ, Mahşer Günü'nün tereyağından bir parça kesermişçesine dünyaya inen kılıcı, uğruna bin koyunluk bir sürü terk edilen yolunu kaybetmiş bir keçi ve Süleyman ve Musa ve Yakup ve Habil ve hayat kadınları ve kraliçeler ve deliler ve çobanlar ve cadılar ve krallar: Hepsinin adı anılmıştır, hepsi Tanrı'yı yarattıklarıyla karşı karşıya getiren davaya tanıklık etmiştir, hepsi duyulmuştur, hepsi ilk ve son kez konuşmuştur ve eklenecek bir şey yoktur. Yalnızca izlenecek bir yol vardır, yalnızca kendini, bir bombanın gücünden daha etkili olan Söz'ün nefesiyle ilerlemeye bırakmak vardır. Tanrı'nın sesi İncil'in içinde, bir nükleer santralin içinde tonlarca beton altına gömülü o yoğun enerji gibi, tonlarca mürekkep altında yer alır. Assisili genç erkek bu sesle aydınlanır. Onun bir virgülünü bile değiştir-

meden aktarmak dışında bir şey istemez. Assisili Françesko'yu Yeşaya'da arayabilirsiniz. Orada bulursunuz da. Kitap'ın tamamında nasılsa orada da aynıdır: Bir daha hiçbir insan hayatını bir söze bu kadar adamayacak, nefesini Tanrı'nın nefesine indirgemeyecekti. Ama onu İncil'in fırtınalı paragraflarında değil, daha çok bir adamın sevgilisinin kulağına fısıldadıklarında bulacaksınızdır. "Artık sana *terk edilmiş* ve ülkene *virane* denmeyecek bunun yerine sana *sevdiğim* ve ülkene *evli* denecek." Veya gidişatta onun yerini alacak olan Yeşaya'da. "Diriler, yalnız diriler bugün benim yaptığım gibi sana şükreder." Onda lanetlilerin bu beğenisi, zayıfların beğenisi yoktur. Sesi sakindir, o kadar sakindir ki dünyayı sadece yaygaradan ibaret sanan zavallıların kendine yaklaşmasını sağlar. O En Alçaktaki'nin sesiyle seslenir; asla En Yüksekteki'nin sesini kullanmaz. Yalnızca bir tek Tanrı olduğunu çok iyi bilir. Sonsuz hiddeti sonsuz huzura tercih etse de ikisinin de aynı sonsuzluğa, aşkın sonsuzluğuna çıktığını çok iyi bilir. Bunların hepsini çok iyi bilir ama bu yolu tercih eder. Bu, çocukluğundan gelir. Bu, ona annesinin etekleri altında, Tanrı'nın bağrında geçirdiği ilk yıllarından gelir.

Peygamberler, seslerine bu tokluğu, bu vahşi tonu veren Tanrı'dan bahsetmek için insanlara seslenir. O ise insanlara göz kulak olmak için, her bir kişinin hayatıyla, uzun vadede hayatının tek dayanağıyla serbest bıraktığı o katıksız notayı uzaktaki Tanrı'nın kulağına fısıldamak için seslenir. Bu ince, cılız bir nota. O notayı bastırmamak için mümkün olan en alçak sesle konuşmak gerekiyor.

Anne orada uzaktan gülümsüyor. Anne acısının üstesinden geliyor. Yanında sinirini bastıran bir adam, görevinden emin bir tüccar, kendisine yapılan saldırıdan ve bunun asla affedilemeyeceğinden emin olan bir baba var. Yatakta ikisi yan

yana, anne ve baba. Evde yalnızca onlar var. Anne, evlatlıktan reddedilen oğlu, yabancı delikanlı, bebek ozanıyla buluşmak için uykuya dalıyor. Annesinin onunla başladığı şeyi, dünyanın başlangıcından beri tüm annelerin başladığı ama asla sonunu getiremediği şeyi onun oğlu başaracak, büyütecek ve mükemmel hâle getirecek; dünyanın beşiğinden sarkarak, egemen olanların, tüccarların, savaşçıların, papazların ve hatta Tanrı'nın sessiz olmasını sağlayarak. Evet, hatta çocukların odalarında yüksek sesle, çok yüksek sesle konuşan o En Yüksekteki'nin de sessiz olmasını sağlayarak.

Kardeşim Eşek

Bir serçe anlatıyor: Ben İsa'nın sakalındaki ekmek kırıntısıyım, dünyanın sonuna kadar dünyayı beslemeye yetecek olan sözünün bir mırıltısıyım.

Bir kızılgerdan kuşu anlatıyor: Ben İsa'nın gömleğindeki şarap lekesiyim, baharın gelişindeki gülüşünün sesiyim.

Bir tarla kuşu anlatıyor: Ben İsa'nın son nefesiyim, doğrudan gökyüzüne yükseliyorum, gagamla açık mavi gökyüzüne vuruyorum, beni içeri almalarını söylüyorum, ötüşümde tüm dünyayı taşıyorum, soruyorum, soruyorum, soruyorum.

Ve hepsi, her biri cıvıldıyor ve ötüyor ve ötüşlerinin ardında yatan gerçeği aramak için, ağaç-adam, çiçek-adam, rüzgâr-adam, yeryüzü-adam Assisili Françesko'nun etrafında toplanıyor.

Kuşlar İncil'in ilk sakinleridir, insanın ortaya çıkışından çok önce, Tanrı'nın uyanışının hemen ardından gelirler. Kitap'ın ilk sayfasını açarsınız ve Tanrı alevinde şakıyan binlerce kuşun gürültüsünü işitir, aşk telaşıyla çırpılan binlerce kanadı görürsünüz. İncil'e Yaratılış'la giriş yaparsınız. Yaratılış, Tanrı'nın göğüs kafesinde, hatta diyaframının içinde olmak gibidir. Her nefes alışverişinde, yeryüzü yükselir, yeryüzü katmanlarının tümü ortaya çıkar, önce sular, ardından yer şekilleri, ardından

kayalar ve gezegenler, ardından hayvanlar ve en sonunda ise, verilen son nefesle, insan, bu olağanüstü şey, Tanrı'nın yarattıkları karşısında bu cehalet bilmecesi oluşur. Zira her şeyi yapan Tanrı yaptığı şey hakkında hiçbir şey bilmemektedir. Hayvanları meydana getiren Tanrı onların adını bilmemektedir: "Tanrı Yahve yine topraktan tüm vahşi hayvanları ve gökyüzündeki kuşları yarattı ve onlara ne ad vereceğini görmek için hepsini insana getirdi. İnsan her birine ne ad verdiyse, o canlı o adla anıldı." Tanrı'nın çevresindeki hayvanlar adlarından uzak bir şekilde yaşarlar. İçlerinde bu ilk sessizlikten bir parça saklarlar. Bir yandan Tanrı'ya, diğer yandan ise insana benzerler. Korkak bir şekilde, ikisi arasında dolaşıp dururlar. İşte Assisili Françesko'nun vaaz vererek kuşlara geri dönüşü bu ilk evrelerdedir. İnsan onlara ad vererek onları kendi tarihi içine, kendi hayatının ve ölümünün felaketi içine hapsetmiştir. Françesko Tanrı'dan söz ederek onları bu ölümlülükten kurtarmış, kapağı açık duran bir kafesten çıkmalarını sağlayarak onların mutlak olana gitmelerini sağlamıştır.

Kırlangıçlarla konuşur ve kurtlarla bir arada gezer. Taşlarla toplantılara katılır ve ağaçlarla konferanslar düzenler. Tüm evrenle konuşur zira aşkın içinde her şey sözün yetisine sahiptir, zira manasız aşk içinde her şeyin bir manası vardır.

Hıristiyan, dolayısıyla Yahudi'dir. İncil onun soy kütüğüdür. İncil'de sözü edilen Yahudi ataları vardır. Kasvetli bir kitabın sayfaları içinde gezinirmişçesine dünyada gezinir. Bir harfin hiçliğinden bir sonraki harfin hiçliğine sabırla geçer ve tüm bu harfler sonunda açık ve net tek bir cümle hâlini alır. Gelip geçen her hayata şefkatle seslenir ve bu hayatların hepsini hükmedici bir aşk altında toplar.

Yahudi toplumu Tanrı'nın aşk sıkıntısında yarattığı bir toplumdur, yalnızca kendisi için bir toplum. Yüzyıllar boyunca

Tanrı, sesinin ışığını yeryüzünde, bataklıklar çevresinde, mağaraların derinliklerinde gezdirmiştir; yüzyıllar boyunca sevgisine, deliliğine karşılık verebilecek olanı aramıştır ve sonunda kimseyi bulamadığı için onları yaratmış, onları zengin Mısır'ın en alt tabakasından almıştır: Esirler, gölgeler. Onları sesinin kanatları altında tek tek bir araya getirmiştir. Onlara şöyle demiştir: Kalbimi uzaktaki bir toprağa koydum yalnızca size özel olan kaynaklar ve zeytinlikler ülkesine koydum, size yolu göstereceğim, sizi oraya götüreceğim, o vadedilen ülkeye. Ve böylece yola koyulurlar, Mısır'dan çıkarlar ve çölde sıralar hâlinde, İncil'deki kara yazı satırları hâlinde ilerlerler. Başlarını kaldırdıklarında, yolun uzunluğunu, Kitap'ın kalınlığını öngörürler ve kimi zaman dururlar, bir ateş yakarlar, çadırlarını kurarlar. On yıl boyunca on sayfa üzerinde duraklarlar. Tanrı artık Kitap'ın bu kısımlarında yer almaz. Tanrı artık aşk hikâyesini, gölgelere duyduğu aşkın o korkunç hikâyesini, yazmaya devam etmek için orada değildir. Bu zamanlarda yorgunluk egemen olur. Bedenlerin üzerine bir kurşun gibi iner. Yorucu olan bir bölümden diğerine geçmek değildir. Yorucu olan umut etmektir. Bu yüzden bazen umutsuzluğa düşerler, umutsuz bir şekilde umutsuzluğa düşüren bir uykuya dalarlar. Bir adım daha atmayacaklar. Bir adım daha atmaları söz konusu bile değil. Tanrı'ya lanet okurlar, ardından ona lanet okumaktan yorulurlar. Zevklerine daha uygun bir başka Tanrı seçerler. Tanrı olmadığında herhangi bir şey Tanrı görevi görebilir. O zaman Tanrı, gerçek Tanrı, onları delicesine seven Tanrı, onların her birini tek tek önemseyen Tanrı, çadırlarının kazıklarını söker, onları saçlarından çekerek umutsuzluğun o ılık yatağından çıkartır ve onlar yeniden kum tepeleri arasında, mürekkep kaplı satırlar boyunca yürümeye başlarlar. Yaşlı olanlar ölür, çocuklar doğar. Zaman geçer. İncil'in bir sayfasını

çevirirsiniz ve bir yüzyıl geçer, bir veya iki yüzyıl. Yorgun ve zayıflamış bir şekilde dördüncü bölüme, Sayılar'ın başlangıcına gelirler. Moab ülkesindedirler. Moab Kralı bu insanları ülkesinde istemez. Kendi hükümdarlığından önceki sayfaları okumuştur. Bu insanlardan korkmaktadır. Sesiyle yıldırımları durduran, lanetleme gücüne sahip bir büyücü olan Balaam'a haber gönderir. Balaam başta reddeder. Ardından, ruhun derinliklerinde karar alındığında ancak hâlen tereddüt ediliyormuş gibi yapıldığında söylenen o sözleri söyler: Gidelim bu Yahudileri görelim, kararımızı orada verelim. Ama o kararını çoktan vermiştir; zarar verme arzusunu çoktan edinmiştir. Ve işte burada Tanrı müdahale eder, Tanrı'nın kendisi değil ama bir elçisi, bir eşek veya aslında daha kesin olarak söyleyecek olursak dişi bir eşek. Bu eşek, Yahudilere giden yolda Balaam'ı taşımaktadır. Yol üzerinde bir melek belirir. Elinde bir kılıç tutmaktadır. Balaam hiçbir şey görmez. Ama eşek meleği görür ve yolunu değiştirip tarlaların içinden geçer. Melek bu sefer de sağ ve sol tarafında birer duvar olan bir keçi yolu üzerinde belirir. Eşek duvara sürtünerek geçer. Balaam bacağını taşlara çarpınca küfreder. Ardından melek ve kılıcı üçüncü kez görünür, artık ilerlemeleri mümkün değildir. Dişi eşek yere çöker, Balaam onu kamçılar. O zaman eşek dile gelir. Balaam kirli görevini yerine getirmesin diye üç kere onları engellemeyi deneyen Tanrı'nın iradesini, kendisine görünen meleği anlatır. Ve Balaam o zaman anlar ve gölgelerin beşinci bölüme, bir sonraki çöle ilerleyişini durdurma görevini bırakır.

Bu hikâyeden iki sonuç çıkarılabilir. Birincisi, eşeklerin melekleri görebildikleridir ve bu bizi kesinlikle hayrete düşürmemelidir. Bunun için bu utanç dolu hayvanlara bakmanız yeterlidir; o yorgunluktan solmuş gözlerine ve kulaklarına, özellikle kulaklarına, o pörsümüş, kırık, genellikle tam iyileş-

memiş bir yara nedeniyle kopmuş o zavallı kulaklarına bakmanız yeterlidir. Evet, bu kadar büyük bir utancın, meleklerin o engin zarafetini, mıknatısın demiri çekmesi gibi, kendisine çekeceğini anlamak için bu kemik ve et yığınlarına bakmanız yeterlidir. Bu hikâyenin bize öğrettiği ikinci şey ise gerçeğin bir eşeğin ağzından duyulabileceği ve bunun da bizi şaşırtmaması gerektiğidir. Gerçek, servetimiz veya ruhumuzun büyüklüğü ile ilişkili değildir. Gerçek, ışığını onu söyleyenin içinde değil, kendi içinde tutar. Ortaya çıktığında, yalnızca yoksul ve zayıf olan hayat ile yakınlığı ölçüsünde büyüktür. Nasıralı ahmak, bir sıpanın üzerinde Kudüs kapılarına dayanan, halk tarafından kutsanmış olan kral, yine halk tarafından öldürülmeden birkaç saat önce şunu çok iyi biliyordu: Gerçeğin en büyük olduğu an, onu söyleyenin en fazla alçaldığı andır.

Ve işte şu ana kadar Assisi yollarındaki dört şeyi görmüş olduk: Tobias'ın köpeği, melek ve yürümekten nefesi kesilmiş olan çocuk Balaam'ın dişi eşeğinin sırtına binerler. Etrafı çevreleyen gökyüzündeki çarpıcı kuş sürülerini hesaba katmazsak, dört.

Diğer tarafta Françesko'nun hayatında da bir eşek vardır. Françesko uyuduğunda uyur, Françesko yemek yediğinde yemek yer, Françesko ibadet ettiğinde ibadet eder. Onu asla terk etmez, ilk gününden son gününe kadar ona eşlik eder. Assisili Françesko'nun bedenidir o: "Kardeşim eşek" diye adlandırdığı bedeninin ta kendisidir. Bu, bedenini inkâr etmeden ondan ayrılmanın bir yoludur çünkü bu yol arkadaşıdır, bu sabırsız vücut ve onu engelleyen arzulardır bizi gökyüzüne götürecek olan. Sonsuz zirvelere bu dik, bu çakıllı yol, bu dar patika haricinde bir ulaşma yolu yoktur.

İnsanlar Françesko'nun çevresindeki hayvanları takip eder. Yakında inanılmaza inanan on iki kişi olacaklar ve on iki

oldukça büyük bir rakam. Onlar için, gerekli ve uygun biçimde bastırılması amacıyla papaya sunduğu bir kural bulur. Çünkü o, efendinin yerini, iyi öğrencilerin yerini aramıyor. O, yeni bir kilise kurmayı amaçlamıyor. Kilise zaten fazlasıyla var. "Bir yabancı veya hacı gibi orada yerleşen kardeşlerimizin kabul ettikleri şeyin yalnızca kiliseler olmamasına, kuralda söz verdiğimiz kutsal yoksulluğa uygun olması hâlinde, fakir evleri ve onlar için inşa edilen her şeyi de kapsamasına dikkat edilmelidir." Papa Hazretleri, kilisenize itaat ediyorum ancak ben orada aynı bir yabancı veya hacı gibi, bir geçitten başka bir şey olmayacağım. Bundan böyle en ince itaati en güçlü özgürlükle, incelikli bir şekilde bir araya getiremeyiz.

"İnsan bütün evcil ve yabanıl hayvanlara, gökte uçan kuşlara ad verdi. Ama kendisi için uygun bir yardımcı bulamadı. Tanrı Yahve uyumakta olan insana derin bir uyku verdı. Kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı."

İnsanın kendisini tanıyabilmesi için, bir addan fazlası gerekiyordu: Bir kendinde olmayış, oluşun son meyvesi, yaratılışın tepe noktası olan kadını ona bahşeden, kaburgasının sökülmesinin ardından gelen "derin bir uyku".

İnsanlar ve hayvanlar Assisili Françesko'ya yakınlaşmaya başlamıştır, evet, ama kabul edilmelidir ki bu hikâyede hâlâ eksik bir kısım vardır, o da bir kadındır. O kadın, annenin eserini izleyerek, Tanrı'nın çalışmasını mükemmelleştirecektir.

Kadınların Tarafı, Tanrı'nın Gülümsemesi

Erkekler kadınlardan korkar. Bu, hayatları kadar uzaktan gelen bir korkudur. Yalnızca kadının bedeninden, yüzünden ve kalbinden duyulan korku değil, aynı zamanda hayat ve Tanrı korkusu olan ilk günün korkusudur bu. Zira bu üçü birbirine çok yakındır: Kadın, hayat ve Tanrı. Bir kadın nedir? Kimse bu soruya nasıl yanıt vereceğini bilemez. Kadınlar tarafından dünyaya getirildiği, onlar tarafından beslendiği, uyutulduğu, gözetildiği ve teselli edildiği için onları tanıyan Tanrı dahi bu soruya nasıl yanıt vereceğini bilemez. Kadınlar Tanrı değildir. Kadınlar *tam anlamıyla* Tanrı değildir. Tanrı olmaları için çok az şey eksiktir. Bir erkeğe kıyasla onlarda çok daha az şey eksiktir. Kadınlar hayattır, Tanrı'nın gülümsemesinin çok yakınındaki hayattır. Kadınlar Tanrı'nın yokluğunda hayatı koruma altına alır; geçici hayatın duru hissiyatından, sonsuz hayatın temeli olan o hissiyattan sorumlulardır. Ve erkekler, kadınlara karşı duydukları korkularını yenemeyen, bu korkuyu baştan çıkarmalarla, savaşlarla veya işle yendiklerini düşünen ama asla gerçekten üstesinden gelemeyen, kadınlara karşı sonsuz bir korku duyan, kadınlar hakkında neredeyse hiçbir şey bilememeye, hayattan ve Tanrı'dan neredeyse hiçbir şey alamamaya mahkûm olan erkekler. Çünkü kiliseleri inşa edenler erkeklerdir, kadınların

Tanrı'ya güvenmemesi gibi kadınları ve Tanrı'yı ehlileştirmeye çalışan, öğretilerin ve ritüellerin bilge yatağından taşan hayatı durdurmaya çalışan kiliselerin kadınlara güvenmemesi kaçınılmazdır. Roma Kilisesi, bu bağlamda diğerlerine benzer. 1310 yılında, Assisili Françesko'nun ölümünün üzerinden bir asırdan kısa bir süre geçmesinin ardından, bu kilise bir kadını, Marguerite Porete'i, yazdığı kitap, *Miroir Des Âmes Simples Et Anéanties,* nedeniyle yakar. Bu kitap Assisili Françesko'nun altına imzasını atmayacağı herhangi bir şey, onun dile getirmeden –şarkı söyleyerek– söylediği şeylerden fazlasını içermemektedir. Bu kitapta, papazların Latincesi değil, ozanların halk dilidir kullanılan; bu dil serçelerin ve prenslerin dilidir, bu yoğun bir aşkın cılız dilidir. O, ne En Yüksekteki'ne ne de En Alçaktaki'ne hitap eder. Uzak Yakın'a hitap eder. Tanrı'ya her kadının kocasına verebileceği bir adla seslenir: Uzak Yakın. Ne her zaman yanındadır ne her zaman uzaktadır; ne tamamen yoktur ne de tamamen vardır. Bedeni ile birlikte Marguerite Porete'in kitabından bir cümle de yanan odun yığınlarının arasında büzülür, şeffaflığından bir şey kaybetmeksizin alevler tarafından yutulur. "Sonu olmayan Tanrı'yı görmeye çağırılan bir insanın değersiz olduğu söylenemez." Sıcak havanın içerisinde uçuşan bu cümle, 1310 yılının bu güzel haziran gününde, Greve Meydanı'nın üzerinde süzülür, gökyüzü tarafından yutulur ve bir yüzyıldan daha kısa zaman öncesinde yeniden belirerek Assisili Françesko'nun kaba elbisesinin koluna konar: O hiçbir zaman başka bir şey söylememiştir. O hiçbir zaman yaşayan her şeyin diğerleriyle tek bir eşitlikte buluştuğu, herkese –dilenci, burjuva, ağaç veya taş– aynı varoluş değerinin verildiği, her şeyin aynı yeryüzünde var olma mucizesini yaşadığı, aynı egemen aşkın güneşinde yıkandığı bu mutlak eşitlik dışında başka bir şeye inanmamıştır. Bu inanç nedeniyle biri kutsanmış, diğeri

ise yakılmıştır ve sonuç olarak bu aynı yanlış anlamanın sonucundan başka bir şey değildir.

Tapınan söz ve lanet okuyan söz, ikisi de adlandırdıkları şeylerin tümünü göz ardı eder ve bu nedenle de genellikle bir saniyeliğine de olsa aynı konu, aynı insan hakkında, aynı dudaklarda kendisine bir yer bulur.

Erkeklerle kadınlar arasındaki fark bir cinsiyet farkı değil, bir yer farkıdır. Erkek, kendi erkeğe özel yerini kaplayan, orada bir ağırlık, ciddiyet içerisinde, korkusuyla çevrelenmiş şekilde durandır. Kadın ise hiçbir yeri, hatta kendisininkini bile kaplamayandır, her zaman aşkın içinde kaybolmuştur, sürekli onu çağırır, çağırır, çağırır.

Bu fark, eğer her an aşılamayacak olsaydı umutsuzluğa düşürücü bir fark olurdu. Kadın hakkında kendisinde hissettirdiği korku haricinde hiçbir şey bilmeyen ve dolayısıyla onu tanımayan erkek, şimdi kadınların gülüşünden oluşan melankolisi, kayıtsızlıkla aydınlanan bir yüzün mağlup edilmez nostaljisi içinde, bir ışığın başlangıcına, Tanrı'dan olanların bir parçasına sahiptir. Bir erkeğin her zaman kadınların tarafına, Tanrı'nın gülümsemesine katılması mümkündür. Bunun için bir hareket, çocukların kendilerini düşme veya ölüm korkusu olmadan, dünyanın tüm ağırlığını unutarak öne attıkları zaman ortaya koyduklarına benzer tek bir hareket yeterlidir. Kendisinin dışına çıkan bir adam, geçmişe ait bir ağırlık olan ciddiyetin ağırlığını göz ardı ederek kendi korkusunun dışına çıkan bir adam, hiçbir yeri kaplamayan o insana dönüşür. Cinsiyet tarafından dikte edilmiş kadere, kanun veya gelenek tarafından dayatılmış hiyerarşilere inanmayan o insana dönüşür: Tanrı'ya –ve kadınlara– memnun bir yakınlık içerisindeki bir çocuğa veya bir azize. Ve bu bağlamda Roma Kilisesi diğerlerinin tamamından ayrılır. Kadınlara kimse İsa'dan daha fazla

yüzünü dönmemiştir; gözlerini yeşilliklere çevirir gibi, yoluna devam edebilmek için güç ve tat almak amacıyla bir su akıntısının üzerine eğilir gibi. Kadınlar İncil'de neredeyse kuşlar kadar çoktur. Kadınlar sonda ve başlangıçta oradadır. Onlar Tanrı'yı gün ışığına çıkarır; onun büyümesini, oyun oynamasını ve ölmesini izler; ardından onu çılgın aşkın tanıdık hareketleriyle diriltirler; bu hareketler dünyanın başlangıcından beri aynıdır, bu hareketler tarih öncesi dönemin mağaralarında da aynıdır, doğumevinin fazlasıyla sıcak odalarında da.

Naif, neredeyse çılgın bir Kutsal Yazı yorumunda, Assisili Françesko, aşk dolu bir kadınla, kız kardeşi ve eşi olan kadınla, karşılaşmasından kaçamayacaktır. Onun hakkında birbirlerini gökkuşağının renkleri gibi tamamladıkları, aşkın ince farklarının, hayalin tüm renklerinin birinden diğerine geçtiği dışında söylenecek bir şey yoktur. Onun hakkında, adı dışında söylenecek bir şey yoktur ve adı onun nasıl bir niteliğe sahip olduğunu, verdiklerinin neler olduğunu ortaya koyar: Claire[6]. Clairiere (açıklık), claire-voie (ışık-penceresi), clairvoyant (durugörür), eclair (parıltı), eclaircie (bulutların arasından sızan ışık): Tüm bu adlar onun adının içinde yer alır, tüm bu ışıklar ondan gelir. Ailesinin evlendirmeyi istediği on altı yaşında bir genç kız, eski Fransız şarkılarında gördüklerimize benzeyen bir genç kız, kendisine öğretilen şarkıya isyan eden bir kuş, yüksek olsa bile tek bir ağacın yaprakları arasında gizleneceğine, yağmurlarla yıkanan yollarda zıp zıp zıplamayı tercih eden bir serçe. İleride ne yapmayı istiyorsun, diye sorulur; ilerinin ne olduğunu bilmeyen, yalnızca şimdiyi ve şimdi içinde her şeyin muhteşem varlığını bilen çocuğa. İleride kiminle evlenmeyi istiyorsun diye sorulur güzelliği endişe uyandırana ve bu güzelliği bir evlilikle sonlandırmaya ikna edilir. Zira evlilikler, aşkı yıpratır, onu

6 Fr. Aydınlık, parlak, açık, temiz.

yorar ve onu dünyanın öğeleri olan ciddiyet ve endişeye doğru sürükler. Fakat onun evlenmek istediği orada değildir ve asla orada olmayacaktır. Orada değildir ve başka bir yerde de değildir. Hem çok yüksekte hem de çok alçaktadır, hem uzakta hem de yakındadır. Tarihin hiçbir felaketinde yıkılmamıştır, hiçbir kayıp aşkın acısını yaşamamıştır; o kazanılamaz veya kaybedilemez, o hem vardır hem de yoktur. Eski şarkılarda olduğu gibi genç kız da bir gece ailesinin evinden ayrılır, önüne büyük bir odun yığını yerleştirilmiş gizli bir kapıdan geçmek için odunları elleriyle tek tek kaldırır, bu yıldızlı gecede önündeki engelleri kaldırmayı tasarlayanın, kalbinin kralının, kaçak prensin, Assisili Françesko'nun yanına gider. Birbirlerini aynı aşkla severler, birbirleriyle anlaşmak için yaratılmışlardır, aynı şarapla sarhoş olmuşlardır. Göz kamaştırıcı elbisesini değiştirir, yerine yünden sıradan bir elbise giyer ve böylece ikisi yıllar boyunca bir arada ve ayrı ayrıdırlar. Biri gökyüzündeki kuşları, çiftlikteki hayvanları ve şehirlerdeki insanları sesinin tuzağına düşürürken, diğeri ise Tanrı'nın nefesini sayıları giderek artan, giderek daha güzel olan kızların yüreğine yayarken.

İki kaçak avcı. Tanrı'nın görünmez arazilerinde iki göçebe.

Eski okullardaki çocuklar gibi birbirinden ayrılmış şekilde; kadın kızların tarafında, o ise oğlanların. Görünüş ve mekân olarak birbirlerinden ayrılmış biçimde. Ruhların sonsuz görüşmeleri ile konuşacak özel kişiyi bulmanın verdiği o mutlulukla birleşmiş bir şekilde: Her şeyi, sessizlikleri, sessizlikte insanın benliğiyle ilgili olarak dile getirmeyi başaramadığı şeyleri dahi duyan o kadın ve o erkek, onlar olmadan yeryüzünde geçen zamanın yalnızca zaman olacağı, başka hiçbir şey olmayacağı, o erkek ve kız kardeş.

Gerçeği, kanıtların ölümünde olduğu biçimiyle değil de ruhların kanında aktığı biçimiyle söyleyen efsane, Françesko'nun

Claire ve rahibeleri manastırlarında ziyaret ettiği bir gün çevredeki birçok yerden görülebilecek bir yangın çıktığını anlatır. Assisi halkı yangını söndürmek için oraya koşar ama karşılarına çıkan alevler, ateş değil, çok az yemeğin olduğu bir masada yemek yiyen Assisili Françesko ve Claire'in çevresini kaplamış olan engin bir ışık, azalması mümkün olmayan bir aydınlıktır.

Françesko Claire'den önce ölecektir ama bunun bir önemi yoktur; aşk gelişinden itibaren, ilk çağıltısından itibaren zamanın eski düzenini bozmuş, bugün yalnızca yaşayanların sonsuzluğunda aşka âşık olanlar tarafından sürdürülen önce ve sonra ayrımlarını yok etmiştir.

Şu Eski Moda Tanrı

Sesiyle baştan çıkarandır. Bedeninden çıkan sesiyle kurtları ve kurtlardan daha fena olan insanları kendine çekendir. Ama bedenden gelen o melek nefesi, ruhun o dünyevi sesi yedi yüzyıl sonra nasıl duyulabilir ki? Onu taşıyan bedenin yok olmasıyla beraber ses de sönmüştür. Kuşla birlikte şarkı da çekip gitmiştir. Tüylerinden bir parça, ondan bir hatıra saklanır. Bir kıyafetin yünü ve bir kafatası parçası. Ama ses bulunmamaktadır, sonsuza kadar. Artık kuş yok, artık şarkı yok. Geriye şarkının giderek yolunu kaybettiği ışık, hayattaki her günün eskimeyen o ışığı, yüzyıllardır devam eden o aynı ışık, bu gencecik ışığın yaşlı adı, tüm dillerde kör olan o ad, her sesteki o aydınlık kalır; Tanrı. Geriye Tanrı kalır, her şeyi, uyandırabilecek olan o yaşlı güneş ve kuş ve şarkı kalır.

Bir insanı tanımak istiyorsanız hayatını, gizli bir şekilde, diğerlerinin arasından kime adamayı tercih ettiğini, açıkça bize hitap ederken bile kiminle konuştuğunu öğrenmeniz gerekir. Her şey, seçtiği bu diğerine bağlıdır. Her şey, gerçeklerini ve kanıtlarını biriktirdiği itibarı için, var olan hayatını meydana getirdiği aşkı için, sessizlik içerisinde hitap ettiği kişiye bağlıdır. Çoğu kimse için asla tek bir dinleyici olmayacaktır. Baba veya anne; yokluklarıyla egemen olan, vermeyi bilemedikleri

ağırlıklarıyla hayatı ezen kişiler. Bak ne yaptım. Bunu senin için yaptım, bunu senin sevgini kazanmak için yaptım, artık gözlerini bana çevir diye, bana gözlerinin içindeki ışıkların tümüyle var olmanın katiyetini sun diye yaptım. Birçokları, babalarının bahçesinde, annelerinin odasında dünyaya kendini kapatmış, hayatlarının sonuna kadar yokluğa gerekçeler bulmaya çalışarak bir gölgeye boyun eğmiştir. Assisili Françesko bunlardan değildir, artık bunların arasında değildir. Babayla ilgili sonsuz döngüye, dava gününde, çıplaklığından yeniden doğarak, eski erkek çocuğu kıyafetlerinden kurtularak son vermiştir. Çıplak beden, beyaz ruh. Kendimi senden koparmak için her şeye meydan okuyorum. Senin benim için kendini ortaya koymadığın şekilde kendimi ortaya koyuyorum: Zayıf bir şekilde, senin gücüne karşı giysilerinden sıyrılan, karşısında hiçbir şey yapamayacağın bu zayıflık ile. Senin içerisinde yalnızca bir görüntü –diğer tüm görüntüler gibi hayal kırıklığına uğratıcı bir görüntü– olduğun o Tanrı'ya dönüyorum. O, senden çok daha yumuşak bir baba. Benim gidip gelmemi izliyor. Bulunmayışında senden daha az yıkıcı. Mevcudiyetinde bana çok daha fazla oyun alanı bırakıyor. Senin gibi paraya, işe, ciddiyete inanmıyor. Buna karşılık tüm zamanını çocukların, köpeklerin ve eşeklerin sıradan refakatiyle geçiriyor.

Anneler çocuklarını anlamsız bir yolla severler. Anneler bu anlamsız yol haricinde başka türlü sevmeyi bilmezler. Çocuklarını dünyanın merkezine, dünyayı da kalplerinin merkezine koyarlar. Assisili Françesko annesine karşı özgürlüğünü kazanmasını ona direnmemesine borçludur; aşkının alevini merkezler, eşsiz çocuklar, kraliyet oğullarının artık olmadığı yerlere, dünyanın her yerine götürür. Kız kardeşim nehir, erkek kardeşim rüzgâr, kız kardeşim yıldız, erkek kardeşim ağaç. Her şey, onun tarafından, olması gereken şekilde, tek

bir kökenden gelmenin heyecanıyla yerleştirilir, düzenlenir; ardından büyük, muhteşem, yavruları için sonsuzca kaygılı, zamanın sonsuzca düşkünü bir annenin kollarına bırakılır.

Tanrı. Şu eski moda Tanrı, bu yüzyılların karanlığında yanan o eski Tanrı mumu, bu kan kırmızısı solgun ateş, bu tüm rüzgârların esintisiyle sönmüş olan kandilin zavallılığı, biz, yirminci yüzyıl insanlarının kendisiyle ne yapacağını bilemediği o varlık. Biz mantık insanlarıyız. Bizler yetişkiniz. Artık mumla aydınlanmıyoruz. Bir zamanlar kiliselerin bize Tanrı'yı teslim edeceğini umut ettik. Bunun için yapılmışlardı. Dinler bizi rahatsız etmiyordu. Dinler ağırlık yapar ve bu ağırlık bizi teskin ediyordu. Bizi korkutan hafifliktir, Tanrı'daki Tanrı'nın hafifliği, ruhtaki ruhun hafifliği. Ardından kiliselerden çıktık. Büyük yollar katettik. Çocukluktan yetişkinliğe, yanlıştan hakikate doğru. Şimdi hakikatin nerede olduğunu biliyoruz. Hakikat cinsellikte, ekonomide ve kültürde. Ve bu hakikatin hakikatinin nerede olduğunu da biliyoruz. Ölümde. Cinselliğe, ekonomiye, kültüre ve ölüme inanıyoruz. Her şeye dair son sözün ölüme geldiğine, ölümün avının üzerine geçirdiği dişlerini gıcırdattığına inanıyoruz ve bu inanışın yüksekliklerinden, bağışlama ve hor görme ile geçen yüzyılları izliyoruz. Onları hatalarından dolayı suçlayamayız. Bunlar mutlaka gerekliydi. Ama artık büyüdük. Şimdi yalnızca güçlü, mantıklı, yetişkin olana inanıyoruz ve hiçbir şey karanlıkta titreşen bir mumdan daha çocuksu değil.

Tanrı. Tanrı'nın bu yoksulluğu, ışığın ışıktaki bu çıtırtısı, sessizliğin sessizliğe bu fısıltısı. Assisili Françesko'nun kuşlara veya kaygısızlığın ifadesi küçük kız kardeşi Claire'e hitap ederken konuştuğu işte o. O âşık. İnsan âşık olduğunda aşkına ve yalnızca aşkına konuşur. Her zaman ve her yerde. Peki, aşkına ne söyler? Ona, onu sevdiğini söyler ve bu, bir gülüşün

neredeyse hiçliği, hizmet ettiği, bin kere hizmet ettiği efendisinin karşısında hizmetçinin kekelemesi dışında, neredeyse hiçbir şey ifade etmez.

Sözlerinin bazıları ince bir kitap içerisinde, gerçekten zavallı bir kitabın içinde bir araya getirilmişti. Uzun zamandır giyilip yıkanmaktan ve yamalanmaktan yıpranmış bir yoksul giysisine benzeyen, güzelliği olmayan harfler, asaleti olmayan dualar. İncil'den alıntılanmış derlemeler. Bir yanda bir ilahi parçası, diğer yanda ise diğer parçası; bu burada iyi duracak, bu anlatılmak isteneni gösterecek. Dua etmek, boşluğun sözünüzü temizlemesi için boşluğa konuşmak. Seni seviyorum. Bu söz, Tanrı'ya doğru uçup gittiğinde, gece atılan ve hedefini vurmadan önce sönen, alevli bir ok gibidir. Seni seviyorum. İşte tüm amacı bu ve bunu orijinal bir kitap, bir yazarın elinden çıkmış bir kitap ortaya koyamaz. Aşkta orijinal olan bir şey yoktur. Aşk bir yazarın yaratıcılığının eseri değildir.

Aşkıyla beraberken o, duvarın önünde elinde topuyla bekleyen bir çocuk gibidir. Sözünü, o ışıklı söz topunu, kendi üzerine kıvrılmış olan "seni seviyorum"u atar, yaşayacağı her gün topu uzaklaşan duvara doğru atar, ardından topun geri gelmesini bekler; binlerce top atar ancak hiçbiri geri gelmez, o ise devam eder, yüzünde o gülümsemeyle, kendine güvenerek. Oyunun kendisi onun ödülüdür, aşkın kendisi onun yanıtıdır.

Yine de biraz daha fazla şey söylemektedir. Şöyle der: Seni seviyorum ve seni bu kadar az, bu kadar başarısızca sevdiğim için üzgünüm, seni sevmeyi bilemediğim için üzgünüm. Çünkü ışığa yaklaştıkça birçok gölge keşfeder. Daha çok sevdikçe, sevmeyi hak etmediğini daha çok fark eder. Çünkü aşkta bir ilerleme, ulaşılabilecek bir mükemmellik yoktur. Yetişkin, olgun ve mantıklı aşk yoktur. Aşk karşısında yetişkinler yoktur,

yalnızca çocuklar; bu kendinden geçmiş, kaygısız çocuk ruhundan, kayıp ruhun ruhundan başka bir şey yoktur. Yaş büyür. Deneyimler birikir. Mantık inşa edilir. Çocuk ruhu hiçbir şeyi hesaplamaz, hiçbir şeyi biriktirmez, hiçbir şey inşa etmez. Çocuk ruhu her zaman yenidir; her zaman dünyanın başlangıcından, aşkın ilk adımlarından yola çıkar. Mantıklı insan büyümüş, biriktirmiş, inşa edilmiş bir insandır. Çocuksu insan ise kendi üzerine eklenmiş olan bir adamın tam karşıtıdır: Kendisinden sıyrılan, her şeyin doğumundan yeniden doğan bir adam. Topla oynayan bir budala. Veya Tanrısı'yla konuşan bir aziz. Veya kimi zaman ikisi birden.

Dünyada, dünyaya direnen bir şey vardır ve bu şey ne kiliselerde ne kültürlerde ne insanların kendi kendilerine sahip oldukları düşüncelerinde, ciddi, yetişkin, mantıklı varlıklar olmaları ile ilişkili, kendi kendilerine sahip oldukları utangaç inanışlarında bulunur. Bu şey bir nesne değil Tanrı'dır ve Tanrı herhangı bir şeyin içinde onu sarsmadan, onu alçaltmadan bulunamaz. Büyük Tanrı yalnızca çocuk şarkılarında, yoksulların kayıp soyunda veya sıradan insanların sesinde var olabilir ve bunların tümü Tanrı'yı –yağmurda ıslanmış ekmek gibi sırılsıklam olmuş bir serçe, donmuş, ağlayan bir serçe olan, onların çıplak ellerinden karnını doyurmuş olan, cıvıldayan Tanrı'yı– göğe açtıkları ellerinin çukurunda tutar.

Tanrı yetişkinlerin değil, çocukların bildikleridir.

Bir yetişkinin serçeleri beslemek için kaybedecek zamanı yoktur.

Beni Sevdiğinizi Söylüyorsunuz ve Beni Karanlıklar İçine Hapsediyorsunuz

On üçüncü yüzyıl Haçlı Seferleri'nin yüzyılıdır, kurtlara karşı tilkiler, Hıristiyanlara karşı Müslümanlar. İncil'e gömülmüş olan aynı babadan, İbrahim'den gelirler. Ölümüne, dişleriyle kavga ederler. Din birbirine bağlayandır ve kinden daha dinî bir şey yoktur. Aşk onları bir yüzün veya bir sesin zayıflığında tek tek özgürleştirdiğinde, insanları topluluk hâlinde bir düşüncenin veya bir adın egemenliği altında toplar. Assisili Françesko delilerin korktuğu ve kiliselerin sıkıldığı bir Tanrı'dan söz etmek için Filistin'e gider. Savaşçılara, serçelere bahsettiklerinin aynısını anlatır. Konuşmasının nedeni onları ikna etmek değildir: İkna etmek de fethetmek anlamına gelir ve o, demirden silahları ya da dilin silahlarını kullanmadan aciz bir şarkının zaferine ulaşmak dışında başka bir şey istememektedir.

Filistin'in ışıkları göllerin sularını ve peygamberlerin adlarını okşar. Ama bu ışık Assisi'nin ışığından daha yumuşak değildir. Başka bir yerdekinden daha gerçek değildir. Filistin'de boş bir mezardan başka bir şey yoktur. Kutsal Topraklar yoktur. Kutsal olan bütün yeryüzüdür veya yeryüzünde hiçbir yer kutsal değildir. Birkaç ay boyunca bu ışık altında dolaşır, ardından Avrupa'ya, ona ihtiyaç duyan Avrupa'ya, geri döner.

Onun adımlarını izleyenlerin sayısı, her biri yolun hakikatine sahip olmayı düşünen, aşkın geçici hevesiyle aşkı karıştıran binlere ulaşmıştır. Burada, kan kaynamaktadır, her nabız atışında bir kargaşa vardır. Eğilmeyen boyunları, sağlam ruhları vardır. Oyuna, kurallarını değiştirmek şartıyla katılmak istenir. Bazıları için bu kurallar çok ağırdır, diğerleri için ise yeterince kural yoktur. Bu durumda, bir şeyin yalnızca yarısının duyulması durumunda aslında hiçbir şey duyulmadığı gerçeğinin hatırlanması gerekir. Diğerlerine şu söylenmelidir: Kanınızın gürültüsünde mutluluğu arıyorsunuz. Onu bazen buluyor, bazen kaybediyorsunuz. Ama size sözünü ettiğim sevincin bir benzeri daha yok. O, ne mutlu ne de mutsuzdur. O, mutsuzluk gibi mutluluğun da pervasızlığıdır. Onu kendi kendinize aramanızı söylemiyorum. Sizi, kendiliğinden unutkan olan, onu ıslatan yağmuru da ısıtan güneşi de aynı şekilde ağırlayan o çıplak toprak gibi olmaya davet ediyorum. Ve diğerlerine der ki: Ruhunuzun çöllerinde mükemmelliği arıyorsunuz. Ama ben sizden mükemmel olmanızı istemiyorum. Ben sizden âşık olmanızı istiyorum ki bu mükemmellikle aynı şey değildir, o kadar aynı değildir ki onun tam tersidir. Ve herkese şiddetli bir şekilde der ki: Aslında Tanrı'dan söz ederken, bahsettiğim şeyin tam olarak ne olduğunu bilmiyorum. Bilmeden konuşuyorum. Siz, beni dinliyor gibi yapanlar, bulunduğunuz o yüksek yerde, nasıl benden daha bilgili olabilirsiniz ki? Bana eşlik ettiğinizi söylüyorsunuz ve kalbimi kaybediyorsunuz. Beni sevdiğinizi söylüyorsunuz ve beni karanlıklar içine hapsediyorsunuz. Ormandaki tüm kuşlardan daha fazla ses çıkarıyorsunuz ve dudaklarınızdan dökülen hiçbir şey şarkıya benzemiyor. Şarkı söyleyen kişi kendi sesiyle yanar. Seven kişi kendi aşkı içinde tükenir. Şarkı bu yangındır, aşk bu yorgunluktur. Siz ne yanmış ne de tükenmişsiniz. Aşkın sizi tamamlamasını

bekliyorsunuz. Ama aşk hiçbir şeyi tamamlamaz; ne kafanızın içinde olan boşluğu ne de kalbinizdeki uçurumu tamamlar. Aşk bolluktan ziyade eksikliktir. Aşk, eksikliğin bolluğudur. Size sunduğum bu şey anlaşılamaz bir şeydir. Fakat anlaşılması mümkün olmayan şey yaşaması oldukça basit olandır.

Bir adamın hayatıyla ortaya koyduklarının kendisi üzerine kapandığı ve onun nefes almasını engellediği bir an gelir. Bir hayat "süreceğini" sanıyordun ama bak, hayat seni sürdü. Assisili Françesko'yu Filistin'den dönüşünde bekleyen de böyle bir talihsizliktir. Kalbinde dünyayı yakacak olan güç varken yeni bir dinî düzen kurmak dışında bir şey yapmamışsındır. Ve bu hâlihazırda fazladır. Ve bu fazlalık aslında hiçbir şeydir. Zaten, sağlığında Fransisken araştırma kütüphaneleri, yoksulluk kavramı üzerinde kafa yoran, sütü mürekkebe çeviren, parşömenlere, insanlara göstermeyi reddettikleri ilgiyi gösteren din bilimciler vardır. Sen artık dilencilerin eski püskü giysileri kalmasın istemişsindir, ortaya çıkan ise yalnızca birkaç tane ilave keşiş başlığı olmuştur.

Gitmek. Yeniden gitmek. Durmadan, sonsuza kadar gitmek. İbrahim bir kez gitti ve bu ilk sefer ondan her şeyi talep ediyordu, bu ilk sefer imkânsızdı ve yine de gerçekleşti ve bu her şeyden uzağa gidiş, bu uzak tutku, ona bir erkek çocuk, bedeninden gelen bir beden, sevincinden gelen bir sevinç verdi. Ve şimdi ondan yeniden gitmesi isteniyordu, bir sefer yaptığını ikinci sefer yapması gerekiyordu ve bu ikinci sefer en az ilk sefer kadar imkânsız ve ondan bin kat daha zordu, onunla kıyaslanamayacak kadar zordu. Akrabalarını, dilini, ülkesini terk etmek hiçbir şeydi. Ama şimdi çılgın bir Tanrı, hediyesini almayı isteyen, kendi sözünü çiğneyen, sarhoş bir Tanrı, ondan oğlunu yok etmesini, yaşamından gelen o canlı varlığı kesip atmasını istiyor. Çünkü biz hiçbir şeyin

efendisi değiliz. Yarattıklarımız eninde sonunda bizden ayrılıyor. Eserlerimiz bizi bilmiyor, çocuklarımız bizim çocuklarımız değil. Dolayısıyla hiçbir şey yaratmıyoruz. Hem de hiçbir şey. Bu geçen günler, insanlar için yılanın değiştirip durduğu derilerden farklı değil. Bir an güneşte parıldıyorlar, ardından ondan ayrılıyorlar. İşte seni bekleyen de bu, Provenceli Françesko, Assisili Jean. Şimdi senin ikinci bir sefer deri değiştirmen gerekiyor. Ve bunu ilk yaptığın sefer seni kurtaramayacak. İlk seferinde gittin ve insanlar, buna şaşırdıktan sonra, gidişinin ne kadar güzel olduğunu, yokluğunun ne kadar aydınlık olduğunu söylemek için seni hatırladılar. İnsanlar kibrin sularında boğamadıkları şeyi, kollarında sararak zapt eder. Bu nedenle ikinci kez gitmen gerekiyor, ilk gidişinden uzaklaşman gerekiyor. Dünya uyku ister. Dünya uykudan başka bir şey değildir. Dünya, dünyanın uykulu tekrarlarını ister. Ama aşk uyanışı ister. Aşk her seferinde yeniden yaratılan uyanıştır, her seferinde ilk defa. Dünya, uykunun bu büyük sevinci, ölüm haricinde bir sonu düşünemez ve her şeyi bu sona göre değerlendirir. İlk seferler –ilk adımlar, ilk gülüş, ilk gözyaşı– dünya tarafından birincisinden daha kolay, daha mekanik olduğu için daha rahat bir ikinci sefere götürecekmiş gibi görülür. Bu ikinci sefer, daha da kolay, neredeyse gözü kapalı bir şekilde üstesinden gelinebilecek bir üçüncü sefere götürecek, böylece yavaş bir bozulma ve gerekli bir yıpranmayla son sefere –son esnemeye, her şeyin sonundaki o yorgunluğa– kadar gidilecektir. Çocuk yetişkin olur, yetişkin ise ölüme gider. İşte dünyanın savı budur. İşte yaşayanın sefil düşüncesi budur: Gün doğumunda titreyen ve sönmekten başka bir şey bilmeyen bir ışık. İşte tersine çevirmen gereken sav budur. İkinci bir sefer gitmek ve bu sefer ilkinden daha yeni, büyük ölçüde yeni, daha aşk dolu bir yeni.

İnsanlar hayatlarında körler gibi ilerler. Kelimeler onların beyaz bastonlarıdır. Kelimeler, engelleri öngörür ve onların kanına ilk şeklini verirler. Sözlüklerin belirttiğine göre, *route* (yol) kelimesi, on üçüncü yüzyılda ortaya çıkmıştır, toprak yığını Latincenin *rumpere* (şiddetle kırmak) kelimesinden türemiş, *rupta* (ormanı keserek açılan yol) hâline gelmiştir. Bu kelime, kendisi için dünyada bozuk, dökük bir yol açılmış olan Assisili Françesko için türetilmiş gibidir, ailesine sadakat göstermeyen, aşka duyduğu aşk nedeniyle başka hiçbir şeye sadakat göstermeyen, eğrilerle kendine uzun düz bir yol açan Françesko için.

Ve artık her şey hızla ilerliyor. Işık gibi, su gibi, rüzgâr gibi geçen birkaç yıl. Müritleri için bir hayat kuralı hazırlıyor. Bu oldukça basit bir kural: Coşkulu bir ruh, gelecek günlere karşı duyulan kaygısızlık, tüm yaşamlara gösterilen büyük bir dikkat. Hiçbir şeye tutunmamanın verdiği sevinç, tüm varlıkların mucizesi. Daha da basit hâle getirmek için onlara şu hikâyeyi anlatıyor. Sevincin ne olduğunu bilmeyi istiyorsunuz, peki onun ne olduğunu bilmeyi gerçekten istiyor musunuz? O hâlde dinleyin: Akşam, yağmur yağıyor, açım, dışarıdayım, evimin kapısını çalıyorum, geldiğimi söylüyorum ama kapı açılmıyor; geceyi evimin kapısında geçiriyorum, yağmurun altında, aç bilaç. İşte sevinç budur. Anlayabilen anlasın. Duymayı isteyen duysun. Sevinç, artık kendi evinde olmamaktır, her zaman dışarıda olmak, her şeyden uzakta olmak, her şeyden mahrum kalmaktır. Sevinç, Tanrı'nın karnındaymış gibi her zaman dünyanın dışında olmaktır.

Ardından ağaçların yeşil dinginliğinde, taşların gri dinginliğinde inzivaya çekildi. Gözlerini bir hastalık bürüdü ve gözlerini zorlukla yukarı kaldırdı. Güneşle kutsanmış olarak ona bir nezaket mektubu, bir övgü şarkısı, o çok sevdiği

hayata son bir selam yazdı: "Bizi taşıyan ve düzenimizi sağlayan ve bize otlar ve renkli çiçekler sunan kardeşimiz yeryüzü için sana şükrediyorum Tanrım." Güneş ilahisi[7] sabahları güneşin açmasının, gün doğumunun ilk vücuda gelişinin mutlak güzelliğine sahiptir. Bunun iki versiyonu vardır. İki yazım arasında çok az fark vardır. İkincisi, ilkinden hiçbir şey çıkarmaz. Birkaç haftalık sessizliğin ardından, Assisili Françesko yalnızca bir cümle ilave eder, sersemletici bir cümle, sessizlik içerisinde hapsedilmiş olan bir dilden gelen bir ışık: "Sana kardeşimiz ölüm için şükrediyorum Tanrım."

Sana kardeşimiz ölüm için şükrediyorum Tanrım, bu cümleyi yazan kişi, bunu söyleyecek yüreğe sahip olan kişi, hep kendinden daha uzakta ve her şeye yakın olan kişidir. Onu artık hiçbir şey aşkından ayıramaz çünkü onun aşkı her yerdedir çünkü bu aşk onu yok eden şeyin dahi içindedir.

Sana kardeşimiz ölüm için şükrediyorum Tanrım, bu cümleyi mırıldanan kişi uzun süren hayat işlerinin, hayat ve bizim hayatımız arasındaki ayrımın sonuna gelmiştir. Işıkla bizim aramızda üç kat cam vardır, üç zaman katmanı vardır: Geçmiş kısmı, ailenin gölgesi, şimdiden ileriye doğru uzanan mesafe. Geçmiş kısmında, eylemlerimizin gölgesi ve o gölgelerin yaydığı, fosilleşmiş, kırılmayan görüntümüz vardır. Assisili Françesko bu iki gölgeyi yok etmiştir, bu iki camın arasından kendini yaralamayacak kadar büyük bir zarafetle geçmiştir. Geriye, yakın geleceğin yanında duran o mutlak kanıt, mutlak opaklık kalmıştır; karşısında azizlerin bile, son anda engelden atlamayı reddeden bir atın yaptığı gibi, şahlanacağı ölüm korkusu.

Sana kardeşimiz ölüm için şükrediyorum Tanrım, aşkını kendisini almaya gelen gölgenin önüne doğru savurarak son en-

7 Le Cantique du soleil

geli de kaldırır Assisili Françesko tıpkı onu kündeye getirmek için omuzlarından tutarak rakibini yenen bir güreşçi gibi.

Sana kardeşimiz ölüm için şükrediyorum Tanrım, işte söylendi, bitti. Artık hayatla onun hayatı arasında hiçbir şey kalmadı, artık onunla onun arasında hiçbir şey yok, artık ne geçmiş ne şimdi ne gelecek var, artık bir anda En Yüksekteki olan, bir anda su gibi her yere dağılan En Alçaktaki Tanrı dışında hiçbir şey yok.

Gerisi, 3 Ekim 1226'da bir Cumartesi günü sona eren gerisini yazmaya gerçekten gerek var mı?

Gözlerini yavaşça kapattı tıpkı derin bir düşüncenin büyüsü altındaymış gibi, öyle derin ki nefesini tutuyormuş gibi.

Bir çocuk. Görünür bir gerekçe olmadan oyununa ara veren ve aniden solgun, hareketsiz, sessiz bir şekilde durup kalan, gülümsemek dışında başka ne yapacağını bilemeyen bir çocuk.

Rezil Bir Görüntü, Aziz Bir Görüntü

On üçüncü yüzyılda tüccarlar, papazlar ve askerler vardı. Yirminci yüzyılda yalnızca tüccarlar var. Kiliselerindeki papazlar gibi onlar da mağazalarındalar. Barakalarındaki askerler gibi onlar da fabrikalarındalar. Dünya üzerinde görüntülerinin gücüyle yayılıyorlar. Onları duvarlarda, ekranlarda, gazetelerde görüyoruz. Görüntü onların buhuru, görüntü onların kılıcı. On üçüncü yüzyıl kalbe hitap ediyordu. Duyulmak için yüksek sesle konuşmasına gerek yoktu. Orta Çağ'ın şarkıları en fazla yerdeki karların üzerine düşen kar taneleri kadar ses çıkarıyordu. Yirminci yüzyıl göze hitap ediyor ve görme yetisi, en tutarsız duyulardan biri olduğu için ona bağırmak, şiddetli ışıklarla, sağır eden renklerle, neşeli oldukları için umutsuzluğa düşüren görüntülerle, tüm acılardan ve tüm gölgelerden arındırılmış, temiz oldukları için kirli görüntülerle seslenmek gerekiyor. Teskin edilemez şekilde neşeli görüntüler. Çünkü yirminci yüzyıl satış yapmak için konuşuyor ve bunun için de gözü memnun etmesi, memnun etmesi ve aynı zamanda kör etmesi gerekiyor. Gözü kamaştırması da. On üçüncü yüzyılın satacak çok daha az şeyi var; Tanrı'nın bir fiyatı yok, o yalnızca milyarlarca kar tanesinin üzerine düşen tek bir kar tanesinin taşıdığı değere sahip.

Görüntü bir gazetedeydi. Daha önce değil de ancak makale okurken görebileceğiniz şekilde yerleştirilmişti. Dünyaya gözlerle değil ancak dil aracılığıyla dokunulur. Peki, makale ne anlatıyordu? Yirminci yüzyılın sonunda diğerlerine benzeyen bir ülkeye dair bir şeyler anlatıyordu. Her yerde para var, her yerde parayla mahvolmuş dünya var. Bu, diğerleriyle aynı olan ülkede, belki diğerlerinden biraz daha mahvolmuş olan o ülkede gazeteci, bir dilenci ailesinin bir gününü, bir iş gününü, anlatıyordu. Büyük bir şehrin, dünya şehirlerinden birinin, o yirmi, otuz milyon nüfusu olan, ticari eşyalara ve ruhlara, kan, altın ve çamura bulanmış o şehirlerden birinin, fakir bir mahallesinde oturuyorlar. Aile, önlerinde çöpten alınmış malzemeleri doldurdukları bir taşıma arabasını iterek, onlarca kilometre yürüyüp, mahrum bırakılmış bir mahalleden zengin bir mahalleye giderken görülüyordu. Dikkatinizi çeken aslında bir kelime. Görmenize neden olan bir kelime: "atılacak". Öncelikle çöplerin içindekileri ifade eden bu kelime, bir süre sonra yiyeceklerini o çöplerin içinden çıkaranlara da bulaşır hâle geliyordu. Bu ülkede, diyordu makale, gazeteciler, polis memurları ve hatta sosyologlar dahi dilencileri "atılacak" olarak tanımlayıverirler. Ve bir kelime asla tek başına kullanılamayacağı için, polis memurlarının bu hayaletlere ve taşıma arabalarına karşı düzenlenen operasyonlarına ilişkin olarak, bir "sosyal temizlik"in getirilerinden söz ediliyordu. Bir dilin acımasızlığı, bir dilin ve kanunların ürkütücü acımasızlığı: Mevcudiyetlerinin yüz kızartıcı, parası olmayan, paranın o steril mutluluğuna sahip olmayan, "atılacak" dünyası için "temizlik"ten başka ne yapılabilir ki?

Gazetedeki fotoğrafı kestiniz. Güzel bir aile fotoğrafı, ön planda anne ve baba vardır, çevreleri, yüzleri tuhaf bir şekilde parlak ve açık on kadar çocukla çevrilidir. Bu, hakkında

çok fazla bilginizin olmadığı görüntüyü neden saklarsınız? Gazetenin geçici varoluşundan kurtarmak için, sonraki günün unutkanlığından korumak için. Bu gülen yüzleri, çöplerle aydınlanmış bu varlıkların azmini korumak için. Birkaç günün sonunda o şey meydana gelir. Birkaç günün sonunda, çocuk grubunun arkasında duran, o grup tarafından önü biraz kapatılmış, fotoğrafın şüphesiz görünmez öğesi olan meleği görürsünüz. Çocukların gölgesinde, onu görmek için neredeyse gözlerinizi kapatmanız, sonuna kadar kısılmış gözlerle bakmanız gerekir. O, objektife bakmamaktadır. Çok meşguldür, bir çöp tenekesinin üzerine eğilmiş ve tesadüfen başka bir şey daha, başka bir atık daha bulup bulamayacağını öğrenmek için içini karıştırmaktadır. Diğerini ise onunla aynı anda fark edersiniz. Bir an için, neredeyse görünmezdir, arka plana doğru sürülmüş, görüntünün puslu uzak köşesinde, üç adım arkadan, duygusuz bir şekilde, çocukları, taşıma arabasını ve meleği takip etmektedir –diğer bir deyişle, Tobias'ın köpeği ve görünüşündeki sevinç, o anlamsız sevinç tüccarın mutluluğunun zıddı olan o sevinç.

İşte o anda, kiminle karşı karşıya olduğunuzu anlarsınız. İşte o anda, bu uyuz köpeğin sevincini gördüğünüz o anda, aziz bir görüntünün karşısında olduğunuzu bilirsiniz.

YERLERDE BİR AZİZ

On üçüncü yüzyılda sıradan bir tüccarın oğlu olarak İtalya'da doğan Assisili Françesko, ailesini, tüm zenginliğini, hatta kıyafetlerini bile arkasında bırakıp Tanrı'nın sesini izler. Fakat onu özel kılan şey Tanrı'yı aşağıda, alçak gönüllülükte, yoksullukta aramasıdır. Christian Bobin'in şiirsel bir anlatımla önümüze serdiği işte bu yola çıkışın hikâyesidir.
On üçüncü yüzyıldan yirminci yüzyıla zamanın hikâyesi, Aziz Françesko'nun uzun yolu ile ulaşılan insanın hikâyesi, anne ve babanın, çocuk ve ailenin, kadın ve erkeğin, doğa ve hayvanın, aziz ve imparatorun, din ve ticaretin, deli ve akıllının; herkesin ve her şeyin hikâyesidir.

Yerlerde Bir Aziz; hepimizin hikâyesi.

Monokl Edebiyat

@monokledebiyat | 12 il